

UNIVERZITET U MOSTARU

MOSTAR, 1977.

*Mostar i Hercegovina imaju bogatu kulturnu tradiciju koju je teško u cijelosti sagledati zbog njezine višeslojnosti i raznovrsnog sadržaja. Kontinuitet kulturnog djelovanja razvijao se i sačuvao u ogromnom vremenskom okviru. O tome rječito govore mnogobrojni materijalni spomenici kulture, kao što su, na primjer, najstarija poznata praistorijska naselja Zelena pećina u Blagaju (neolit, Lisičići kod Konjica, ilirski grad Daorson u Ošanićima kod Stoca, antički spomenici Velika gradina u Biogradima, rimsko naselje Mogorjelo kod Čapljine, bazilike u Cimu i Zitomislčićima, srednjovjekovni grad Hercega Stjepana u Blagaju, nekoliko hiljada stećaka (najljepše nekropole u našoj zemlji nalaze se u Radimlji i Boljunima), veliki broj spomenika i građevina iz turskog perioda. Stari most u Mostaru, Arslanagića most kod Trebinja, jedinstveni arhitektonski kompleksi u Stocu, Blagaju, Ljubuškom, Počitelju, te savremena zdanja među kojima se ističe Partizanski spomenik u Mostaru.

U svojoj dugoj i burnoj istoriji Hercegovina je dala plejadu pjesnika, filozofa, čuvenih graditelja i naučnih radnika. Nadahnuta književna riječ odvajkada je živjela svojim punim životom u ovim geografskim i duhovnim prostorima. Još u 16. vijeku razvijala se njegovala kultura riječi čija je nit ostala neprekinuta

* Časopis "SRPSKI", br. 1, decembar 1974.

*Mostar i Hercegovina imaju bogatu kulturnu tradiciju koju je teško u cijelosti sagledati zbog njezine višeslojnosti i raznovrsnog sadržaja. Kontinuitet kulturnog djelovanja razvijao se i sačuvao u ogromnom vremenskom okviru. O tome rječito govore mnogobrojni materijalni spomenici kulture, kao što su, na primjer, najstarija poznata praistorijska naselja Zelena pećina u Blagaju (neolit, Lisičići kod Konjica, ilirski grad Daorson u Ošanićima kod Stoca, antički spomenici Velika gradina u Biograticima, rimsko naselje Mogorjelo kod Čapljine, bazilike u Cimu i Žitomislićima, srednjovjekovni grad Hercega Stjepana u Blagaju, nekoliko hiljada stećaka (najljepše nekropole u našoj zemlji nalaze se u Radimlji i Boljunima), veliki broj spomenika i građevina iz turskog perioda. Stari most u Mostaru, Arslanagića most kod Trebinja, jedinstveni arhitektonski kompleksi u Stocu, Blagaju, Ljubuškom, Počitelju, te savremena zdanja među kojima se ističe Partizanski spomenik u Mostaru.

U svojoj dugoj i burnoj istoriji Hercegovina je dala plejadu pjesnika, filozofa, čuvenih graditelja i naučnih radnika. Nadahnuta književna riječ odvajkada je živjela svojim punim životom u ovim geografskim i duhovnim prostorima. Još u 16. vijeku ovdje se njegovala kultura riječi čija je nit ostala neprekinuta

* Časopis »MOST«, br. 1, decembar 1974.

do danas. Najstariji poslenici pjesničke riječi pisali su na orijentalnim jezicima kao, na primjer, Širi (Lavski) Alibeg Hercegović (hronološki prvi poznati pjesnik Hercegovine, inače unuk Stjepana Vukčića Kosače — umro 1528. u Egiptu), Derviš-paša Bajezidagić, Zijai i njegov sin Ubejdi, Šejh Fevzi Mostarac (njegovo poznato djelo »Bulbulistan« prevedeno je prošle godine na naš jezik), Medžazija; među njima najpoznatiji Mustafa Ejubović, zvani Šejh Jujo, i mnogi drugi...

Uporedo sa prvim pjesnicima i naučnicima pojavili su se kaligrafi i knjigovesci, osnovane su prve biblioteke među kojima je najstarija Karadžozbegova (osnovana 1570. godine u Mostaru), a znatno kasnije, u 19. vijeku, izdavačke kuće, listovi i časopisi, poznate knjižare, kulturno-umjetnička društva...

Tek osnivanjem i otvorenjem prve štamparije don Frane Miličevića 1872. godine u Hercegovini započinje, u stvari, intenzivniji kulturni i književni rad. U ovoj štampariji štampano je 19 listova zabavno-poučnih (»Hercegovački bosiljak«), šaljivih i humorističkih (»Palangar«, »Mostarski sepet« itd.). Ovdje je, između ostalog, 1875. godine štampan prvi prevod čuvenog »Robinsona Krusoa« Danijela Defoa.

U »Tiskari vilajeta hercegovačkog«, koja je osnovana 1876. godine, štampan je prvi hercegovački list »Neretva«. Petnaest godina kasnije osnovana je štamparija Vladimira M. Radovića, a 1911. godine nakladna knjižara i štamparija Bekira Kalajdžića u kojoj je izlazio časopis »Biser« (uređivao ga je pjesnik Musa Ćazim Ćatić).

Izuzetno značajan datum predstavlja otvaranje Štamparsko-umjetničkog zavoda »Paher i Kisić« (1879) u čijem se izdanju pojavila čuvena »Mala biblioteka«, najznačajniji izdavački pothvat na teritoriji Bosne i Hercegovine. »Mala biblioteka« (urednici Jovan Protić i Risto Kisić) sa 185 svezaka, štampanih u ukusnoj tehničkoj opremi, postala je poznata ne samo u našoj zemlji nego i u inostranstvu. U njezinim knjigama objavljena su mnoga djela naših poznatih pisaca Matavulja, Sremca, Čipika, Nušića, Đalskog, Begovića, Škerlića, Matoša (»Iverje«), Kostića, te poznatih svjetskih pisaca Molijera, Šekspira, Tolstoja, Gorkog, Ibzena i drugih.

U ovom Štamparsko-izdavačkom zavodu štampan je od 1896. godine renomirani književni časopis »Zora« (urednici S. Ćorović, A. Šantić, J. Dučić i A. Šola). Za šest godina izlaženja »Zora« je među čitaocima razvila snažan interes za književna pitanja i Mostar učinila književnim centrom gdje su se okupljali najpoznatiji pisci onog vremena.

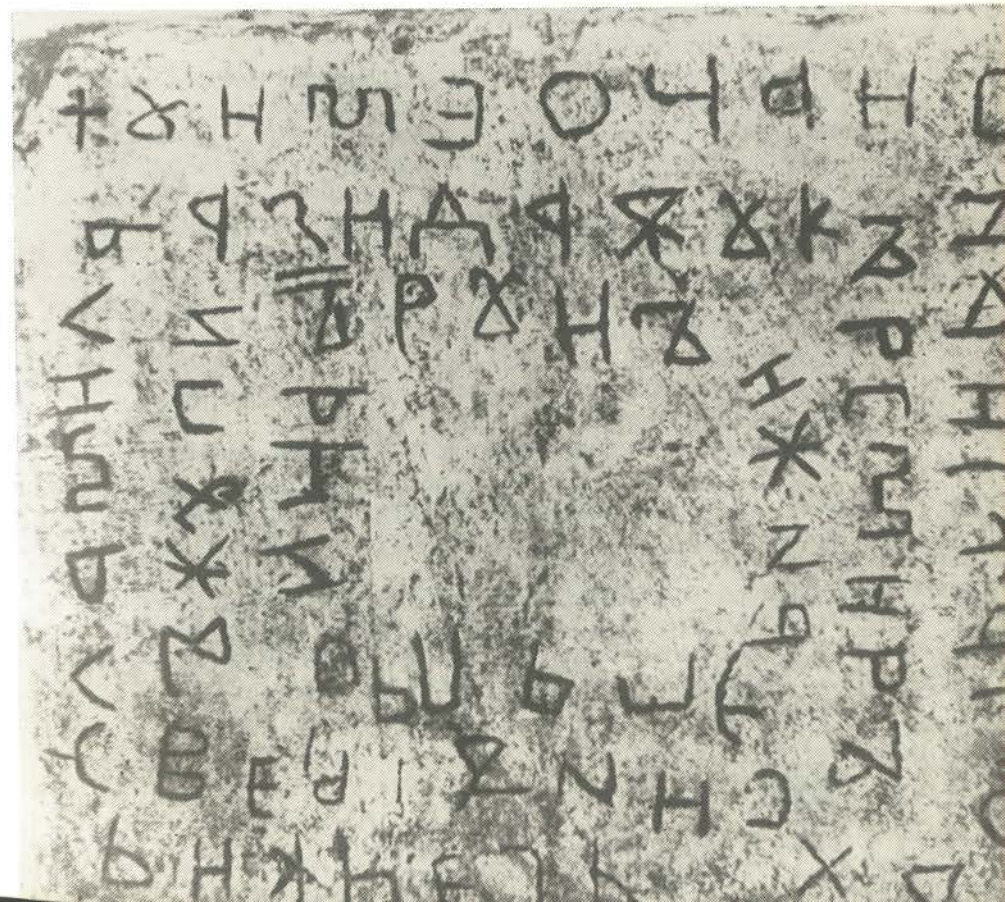
Od osnivanja prve štamparije do drugog svjetskog rata u Mostaru je štampano ukupno 50 listova i časopisa i oko 800 knjiga domaćih i stranih autora. Književnu tradiciju stvarali su mnogi poznati pisci od fra Grge Martića, Silvija Strahimira Kranjčevića (živio i radio kraće vrijeme u Mostaru), Alekse Šantića, Atanasija Šole, Svetozara Ćorovića, Osmana Ćikića, Antuna Branka i Stanislava Šimića, do Hamze Hume, Hamida i Ma-

ka Dizdara, Marka Mihića, Velimira Kovačevića i drugih poznatih pisaca.

U kulturnoj tradiciji Hercegovine značajno mjesto pripada bogatoj amaterskoj djelatnosti kulturno-umjetničkih društava, među kojima su najpoznatija »Gusle«, »Hrvoje«, »Itihad« i druga. Između dva rata značajnu kulturnu i društvenu misiju vršila su mnoga amaterska društva kao RKUD »Abrašević« u Mostaru »Seljačka sloga« u Trebižatu itd.

Veliko interesovanje vladalo je za pozorišna ostvarenja (prva pozorišna predstava u Mostaru izvedena je 1879. godine) i filmsku umjetnost (prva filmska projekcija bila je 1903. godine u Mostaru), a takođe i za folklornu, likovnu, muzičku djelatnost. U Mostaru je već 1893. godine osnovana Gimnazija (druga u BiH) koja je u toku osamdesetogodišnjeg djelovanja dala veliki broj umjetnika, naučnika, revolucionara...

Neosporno je da Mostar i Hercegovina sjedinjuju mnogobrojne karakteristike višenacionalnog bosanskohercegovačkog društva. Gledano istorijski, kultura je u pojedinim razdobljima bila jedna od najčvršćih spona i značajan elemenat naše velike tekovine zajedništva. Ako se samo za trenutak vratimo, na primjer, u doba austrougarske okupacije, naći ćemo za to mnogo primjera. Iako je tadašnji akupatorski režim nastojao da stvori nepremostiv jaz između Hrvata, Muslimana i Srba, opšti žar

koji je obuzeo stanovništvo za kulturnom i političkom akcijom razvijao se i rasplamsavao u atmosferi međusobnog poštovanja i tolerancije.

Tako je kulturno stvaralaštvo odvajkada u ovoj sredini radalo onu potencijalnu društvenu snagu koja je težila zbližavanju Muslimana, Srba i Hrvata. Najveće umjetničke i druge vrijednosti, koje su, stvarajući jednu finu sintezu, urastale i izrastale jedna iz druge, postale su zajednička svojina svih građana. Ovakva nastojanja i tokovi, nekada nasilno sputavani i omalovažavani, dobili su danas potvrdu u našem društvu, u kojem se zajedništvo afirmisalo kao integralni dio socijalističkog samoupravnog rasta.

»Naš dug prema tradiciji — kaže se u materijalima Opštinske konferencije SK Mostar — tj. u svemu onome što je doprinosilo njegovanju zajedništva i bratstva među Srbima, Hrvatima i Muslimanima u Mostaru i šire, sastoji se u tome da sačuvamo ono što je zanemareno, da obilježimo ona zbivanja i one ljude koji su težili ka progresu, nacionalnoj toleranciji i prožimanju ukupnog života osjećanjima zajedništva ljudi i naroda, osloncem jednih na druge u borbi protiv izdajničkih, nacionalističkih i reakcionarnih snaga svake vrste i protiv okupatorskih režima.«

*
* *

U svom poslijertnom rastu Hercegovina je zajedničkim snagama rješavala niz značajnih pitanja, računajući tu, u odgovarajućoj mjeri, i pitanja kulturnog razvoja. U tome je svakako odgovornu ulogu imao Mostar, kao urbani, komunikacioni, ekonomski i kulturni centar.

Društveno-ekonomski razvoj Hercegovine omogućio je postizanje zapaženih rezultata u oblasti kulture i stvorio osnovne pretpostavke za brži kulturni razvitak u skladu s opštim intencijama privrednog i društvenog preobražaja. U materijalnoj sferi, potrebno je istaći, povećana je akumulativnost privrede, izrasle su nove radne organizacije, okrupnjeni su proizvodni kapaciteti, učinjeni značajni integracioni zahvati u trgovini, saobraćaju, poljoprivredi, metalnoj industriji i drugim granama privrede. Pored zahvata na mikro-planu uspješno su izvršene integracije ovdašnjih radnih organizacija sa većim radnim organizacijama iste branše na području Bosne i Hercegovine, kao i na planu šire društvene zajednice, što je najbolji dokaz da se radni ljudi Hercegovine s uspjehom uključuju u podjelu rada bez obzira gdje su centri ili pojedine faze proizvodnje.

Radi ilustracije navodimo podatke da je danas na području regiona oko 60.000 zaposlenih u privredi i vanprivrednim djelatnostima (uочи rata taj broj iznosio je oko 8.000). Od toga 7 odsto zaposlenih ima visoku ili višu školsku spremu. Industrija sa 50.000 zaposlenih učestvuje sa 55 odsto u ukupnom dohotku. U posljednjih desetak godina u Hercegovini je asfaltirano preko 300 km puteva (skoro svi opštinski centri su povezani asfaltnim trakama) što je stvorilo nove mogućnosti privrednog i kulturnog rasta.

Danas na ovom području djeluje znatan broj škola i fakulteta, kulturnih institucija, kao i veliki broj stvaralaca iz svih domena stvaralaštva. Nosioi kulturnog života su Narodno pozorište, Pozorište lutaka, Simfonijski orkestar, Muzej Hercegovine, Arhiv Hercegovine, Podružnica Udruženja likovnih umjetnika BiH, Ekspozitura Umjetničke galerije Sarajevo u Mostaru, Galerija »Branko Šotra« u Stocu, Podružnica Udruženja književnika BiH, Prva književna komuna, Informativni centar, veliki broj kulturno-umjetničkih društava u školama, radnim organizacijama i seoskim sredinama, domovi kulture, radnički i narodni univerziteti. U svim opštinskim centrima rade narodne biblioteke, djeluju klubovi mladih pjesnika i razvijaju se i druge aktivnosti koje upotpunjuju kulturni život ovoga kraja. Veće institucije kulture smještene su u Mostaru i regionalnog su karaktera.

Uz to treba istaći da se u Hercegovini školuje oko 5.000 studenata i preko 16.000 srednjoškolaca. Na svakih deset hiljada stanovnika dolazi 935 učenika što je skoro tri puta više od jugoslovenskog prosjeka.

Sve to, ilustrativno, govori o razgranatoj aktivnosti i dostignutom stepenu kulturnog i obrazovnog razvoja Mostara i Hercegovine.

Politika razvoja Hercegovine i opštine Duvno i Livno, kao privredno i društveno razvijenog dijela Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine (12 opština ima tretman nerazvijenih), uspješno se realizuje već više godina. Od 493.286 stanovnika koji žive na području regije, 61.854 su zaposlena lica. Društveni proizvod od 2.727 miliona dinara, izgrađene savremene saobraćajnice i povezanost područja, posebno s Mostarom, dostignuti nivo društveno-ekonomskog razvoja i njegov veliki značaj za dalji rast privrede, sve veće potrebe za visokostručnim kadrovima — dovoljno govori o tome da su u Hercegovini ispunjeni preduslovi za osnivanje univerziteta u Mostaru kao sjedištu visokoškolskih i naučnih institucija.

U skladu s politikom ubrzanijeg i teritorijalno ravnomjernijeg razvoja SRBiH očekuje se da će u regiji do 1985. godine biti dostignut nivo razvoja Republike u svim bitnim elementima. Predpostavka takvog razvoja čine izgrađeni kapaciteti u privredi i vanprivrednim djelatnostima, prirodni resursi i mogućnosti njihovog korištenja.

Tehničko-tehnološke promjene, koje se očekuju u razvoju privrede izgradnjom savremenih prerađivačkih, industrijskih i drugih kapaciteta, u skladu sa zahtjevom za prestruktuiranje privrede u SRBiH i kvalitetnim promjenama koje će biti veoma značajne, zahtijevaju izrazitije poboljšanje kvalifikacione strukture zaposlenih i povećanje broja visokostručnih i naučnih radnika.

Sve to upućuje na opravdanost osnivanja univerziteta u Mostaru, kao institucije koja će se priključiti ostalim značajnim faktorima razvoja regije.

* Podaci za regiju odnose se na Hercegovinu i opštine Duvno i Livno.

Politička i
Ljubićke regije*
lističke Republike Bosne i Hercegovine (12 opština ima tretman nerazvijenih). uspjehno se realizuje već više godina. Od 493.286 stanovnika koji žive na području regije, 61.854 su zaposlena lica. Društveni proizvod od 2.727 miliona dinara, izgrađene savremene saobraćajnice i povezanost područja, posebno s Mostarom, dostignuti nivo društveno-ekonomskog razvoja i njegov veliki značaj za dalji rast privrede, sve veće potrebe za visokostručnim kadrovima — dovoljno govori o tome da su u Hercegovini ispunjeni preduslovi za osnivanje univerziteta u Mostaru kao sjedištu visokoškolskih i naučnih institucija.

U skladu s politikom ubrzanijeg i teritorijalno ravnomjernijeg razvoja SRBIH očekuje se da će u regiji do 1985. godine biti dostignut nivo razvoja Republike u svim bitnim elementima. Pretpostavku takvog razvoja čine izgrađeni kapaciteti u privredi i vanprivrednim djelatnostima, prirodni resursi i mogućnosti njihovog korištenja.

Tehničko-tehnološke promjene, koje se očekuju u razvoju privrede izgradnjom savremenih prerađivačkih, industrijskih i drugih kapaciteta, u skladu sa zahtjevom za prestrukturiranje privrede u SRBIH i kvalitetnim promjenama koje će biti veoma značajne, zahtijevaju izrazitije poboljšanje kvalifikacione strukture zaposlenih i povećanje broja visokostručnih i naučnih radnika.

Sve to upućuje na opravdanost osnivanja univerziteta u Mostaru, kao institucije koja će se priključiti ostalim značajnim faktorima razvoja regije.

* Podaci za regiju odnose se na Hercegovinu i opštine Duvno i Livno.

Politika bržeg društvenog i ekonomskog razvoja hercegovačke regije*, kao privredno nedovoljno razvijenog dijela Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine (12 opština ima tretman nerazvijenih), uspješno se realizuje već više godina. Od 493.286 stanovnika koji žive na području regije, 61.854 su zaposlena lica. Društveni proizvod od 2.727 miliona dinara, izgrađene savremene saobraćajnice i povezanost područja, posebno s Mostarom, dostignuti nivo društveno-ekonomskog razvoja i njegov veliki značaj za dalji rast privrede, sve veće potrebe za visokostručnim kadrovima — dovoljno govori o tome da su u Hercegovini ispunjeni preduslovi za osnivanje univerziteta u Mostaru kao sjedištu visokoškolskih i naučnih institucija.

U skladu s politikom ubrzanijeg i teritorijalno ravnomjernijeg razvoja SRBiH očekuje se da će u regiji do 1985. godine biti dostignut nivo razvoja Republike u svim bitnim elementima. Pretpostavku takvog razvoja čine izgrađeni kapaciteti u privredi i vanprivrednim djelatnostima, prirodni resursi i mogućnosti njihovog korištenja.

Tehničko-tehnološke promjene, koje se očekuju u razvoju privrede izgradnjom savremenih preradivačkih, industrijskih i drugih kapaciteta, u skladu sa zahtjevom za prestrukturiranje privrede u SRBiH i kvalitetnim promjenama koje će biti veoma značajne, zahtijevaju izrazitije poboljšanje kvalifikacione strukture zaposlenih i povećanje broja visokostručnih i naučnih radnika.

Sve to upućuje na opravdanost osnivanja univerziteta u Mostaru, kao institucije koja će se priključiti ostalim značajnim faktorima razvoja regije.

* Podaci za regiju odnose se na Hercegovinu i opštine Duvno i Livno.

KARAKTERISTIKE DOSADAŠNJEG DRUŠTVENO-EKONOMSKOG RAZVOJA HERCEGOVINE

U jugoslovenskim razmjerama Hercegovina, s površinom od 11.420 km², spada među najveća regionalna područja, dok je po razvijenosti privredno nedovoljno razvijeno područje SRBiH i SFRJ, jer od ukupne površine regije na nerazvijene opštine otpada 56,2%.

U 1971. godini u regiji je bilo 507.820 stanovnika. U odnosu na stanje 1961. godine broj stanovnika se u 1971. godini povećao za 6,4 indeksna poena, što je znatno manje od porasta stanovnika u SRBiH i SFR Jugoslaviji. Ovakva kretanja su posljedica intenzivne migracije stanovništva. Migraciona kretanja karakteristična su i unutar regije i prema ostalim dijelovima zemlje, kao i prema inostranstvu.

4 Migracije, kao posljedica privredne nerazvijenosti, donijele su ne samo demografske već i duboke ekonomske i socijalne promjene u životu regije, koje se manifestuju, pored ostalog, u smanjivanju broja stvarno prisutnog stanovništva, kao i radnog potencijala.

S obzirom na demografska kretanja i na to da je 1971. godine u regiji bilo 51,9% poljoprivrednog stanovništva (40% u SRBiH i 38,2% u SFRJ), proizlazi potreba ubrzanijeg privrednog razvoja i stvaranja uslova za veću zaposlenost, kao i za povratak i zapošljavanje stanovništva koje se nalazi na privremenom radu u inostranstvu.

I pored migracionih kretanja, starosna struktura stanovnika pokazuje da preovlađuje mlado stanovništvo (skoro 50% stanovništva je mlađe od 20 godina), koje je uglavnom radno neaktivno, pa će za njegovo školovanje i zaposlenje biti potrebno uložiti znatna investiciona sredstva. Stvaranjem uslova za obrazovanje i zapošljavanje obezbijediće se potpuniji i dinamičniji ekonomski i socijalni razvoj regije.

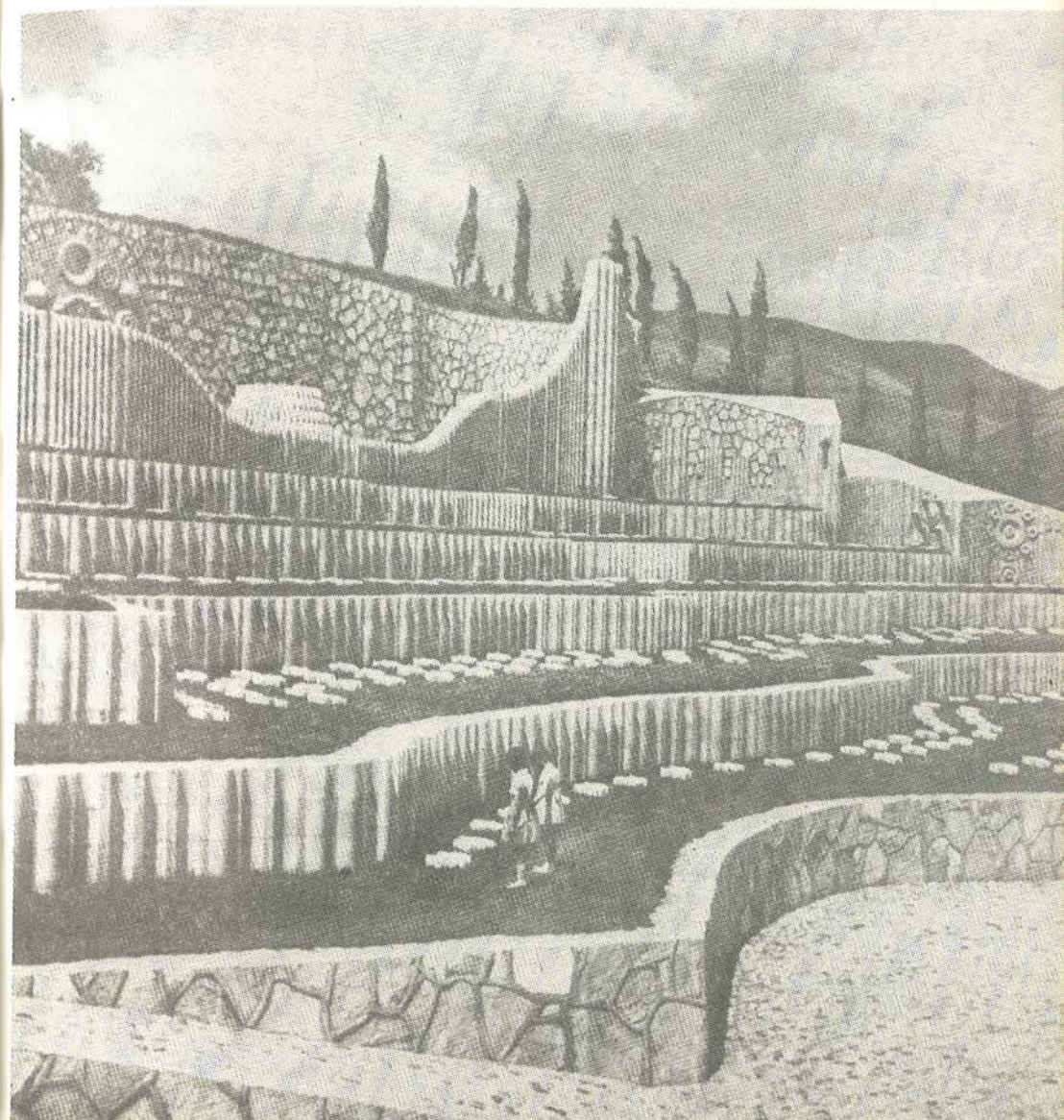
Opšta stopa zaposlenosti 1971. godine iznosila je u regiji 12 procenata. Ona je znatno niža od prosječnih stopa u SRBiH i SFRJ. Od ukupnog broja zaposlenih u društvenom sektoru na privredu otpada 81,9%, a na društvene djelatnosti 18,1%. Najveći broj zaposlenih je u industriji i rudarstvu, zatim u trgovini, ugostiteljstvu, saobraćaju i građevinarstvu. U ukupnom broju zaposlenih na regiji, opština Mostar učestvuje s preko 40%.

Obrazovna struktura zaposlenih u regiji povoljnija je od prosjeka u SRBiH. Učešće visoke, više i srednje spreme, te VK i VKV radnika, i u privredi i u društvenim djelatnostima, takođe je povoljnije od prosjeka u SRBiH i u SFRJ. Međutim, još uvijek je visok procenat učešća nekvalifikovanih radnika: u privredi 15,3%, a u vanprivredi 13,2%. Savremena proizvodnja i budući razvoj regije zahtijevaju da se poboljša ukupna kvalifikaciona struktura zaposlenih.

Investicije za razvoj privrede i društvenih djelatnosti u regiji, naročito u posljednjih deset godina, doprinijele su porastu nivoa opšte, a posebno privredne razvijenosti. Karakteristike razvoja u ovom periodu adekvatne su karakteristikama razvoja SRBiH i izmjenama položaja SRBiH u SFRJ u pogledu izlaska iz privredne i opšte nerazvijenosti.

Privreda regije, u kojoj dominantno mjesto pripada industriji, u periodu od 1960. do 1970. godine ostvarila je prosječan godišnji društveni proizvod od 1.664 miliona dinara, odnosno 3.871 dinar po stanovniku.

5

U strukturi društvenog proizvoda industrija i rudarstvo učestvuju s 33, poljoprivreda i šumarstvo s 26, trgovina i ugostiteljstvo s 18 i ostale djelatnosti s 23%. Opština Mostar u ukupnom društvenom proizvodu regije učestvuje s 36% i ima najveći ostvareni godišnji prosjek društvenog proizvoda po stanovniku.

Razvoj privrede tekao je ne samo u pravcu stvaranja novih, proširenja i modernizacije postojećih proizvodnih i uslužnih kapaciteta, njihovog obezbjeđenja stručnim kadrovima, već i u organizacionim izmjenama u pravcu stvaranja velikih sistema — nosilaca razvoja regije na osnovama samoupravnog povezivanja rada i sredstava. Proces okrupnjavanja na tim osnovama zahvatio je većinu oblasti i grana privrede, a naročito je došao do izražaja u metaloprerađivačkoj industriji, elektroprivredi, tekstilnoj i duvanskoj industriji, šumarstvu i drvenoj industriji, zatim u poljoprivredi, saobraćaju i trgovini, a u novije vrijeme u građevinarstvu i ugostiteljsko-turističkoj privredi.

Izgradnja magistralnih i lokalnih putova, izgradnja pruge normalnog kolosjeka, proširenje i modernizacija ptt saobraćaja i uspostavljanje avionskog saobraćaja, kao i planirana ulaganja, veoma su značajne komponente dosadašnjeg i budućeg privrednog razvoja regije.

U dosadašnjem periodu, pored osnivanja fakulteta, stvoreni su u privredi uslovi za razvoj i širu primjenu naučnoistraživačkog rada osnivanjem dva instituta u oblasti poljoprivrede, istražno-razvojnih službi i Zavoda za razvoj privrede. I cjelokupni razvoj obrazovanja, kulture, zdravstva i drugih društvenih djelatnosti u regiji odvijao se uporedo s razvojem privrede.

Demografska kretanja, kao i ekonomski i socijalni razvoj pojedinih opština su različiti. U skladu s politikom razvoja privredno nedovoljno razvijenih područja vrši se izgradnja privrednih objekata putem nosilaca razvoja, čime se ublažavaju razlike u stepenu razvijenosti i migracionim kretanjima stanovništva.

Za društvenu, privrednu i kulturnu situaciju i razvoj regije posebno je karakteristična i značajna izrazito razvijena mreža osnovnih i srednjih škola. Razvijenost osnovnog i srednjeg obrazovanja u regiji ukazuje na izuzetne društvene napore i ostvarene rezultate od oslobođenja do danas. Osnovno i srednje obrazovanje na području Hercegovine postaje sve masovnije. Sada se u 118 osmorazrednih i u 343 četvororazredne osnovne škole školuje 76.132 učenika. Početkom 1975/76. školske godine bilo je zaposleno ukupno 3.040 nastavnika.

Radni ljudi i građani ovoga područja, kao i šira zajednica, ulagali su velike napore i sredstva u razvoj mreže osnovnih škola i jačanje njihovog materijalnog i pedagoškog standarda. Zato se danas sa zadovoljstvom može konstatovati da je, uz gotovo potpuni obuhvat djece četvororazrednim školovanjem, potpunim osnovnim obrazovanjem u regiji obuhvaćeno blizu 90% djece odgovarajućeg uzrasta.

Na ovom području djeluje, takođe, i šest predškolskih organizacija udruženog rada, dvije škole za osnovno obrazovanje odraslih, jedna specijalna osnovna škola i jedan dječiji dom.

U regiji je veoma razvijeno srednje obrazovanje. Naime, sada ima 56 škola drugog stupnja s ukupno 20.854 učenika, ili na 1.000 stanovnika 37,8 srednjoškolaca. Izuzev osam škola koje djeluju kao samostalne, sve ostale su udružene u 18 funkcionalnih i razvijenih srednjoškolskih centara. Značajno je da u strukturi srednjoškolaca dominiraju učenici škola usmjerenog obrazovanja sa 66,05%, dok na gimnazijalce otpada 33,95%. Takođe treba imati u vidu da, zahvaljujući reformi srednjeg obrazovanja, već treća generacija učenika u školama usmjerenog obrazovanja radi po programu Zajedničkih osnova, što omogućuje nastavljjanje školovanja na višim i visokim školama i fakultetima.

Reforma srednjog obrazovanja uticala je i na osjetno poboljšanje strukture nastavnog kadra u srednjim školama (u kojima sada radi ukupno 1.000 stalnih nastavnika).

Masovnom, raznovrsnom i efikasnom srednjem obrazovanju na području regije doprinosi i šest đачkih domova u koje je smješteno oko 1.300 učenika.

Ovako razvijena mreža osnovnih i srednjih škola je jedan od preduslova za rad i razvoj visokog školstva u Hercegovini.

Oblast kulture zauzima posebno značajno mjesto u društveno-ekonomskom razvoju regije. Pored institucija kulture, od kojih većina ima regionalni karakter, u Hercegovini je razvijena široka mreža radničkih i narodnih univerziteta, domova kulture, biblioteka, bioskopa, kulturno-prosvjetnih i kulturno-umjetničkih društava, od kojih neka bilježe dugu tradiciju svoga postojanja i plodnog rada. Lokalne radio-stanice, sve razvijeniji omladinski kulturni amaterizam, smotre, festivali i druge kulturne manifestacije koje se održavaju u nekoliko opštinskih centara, kao i organizacije i društva koja okupljaju omladinu,

7

8

brojni klubovi narodne tehnike, sportska društva i klubovi — sve to predstavlja sastavni dio napora i rezultata našeg društvenog kretanja i razvitka.

U Mostaru, gradu bogatih kulturnih tradicija, stvorene su, uz stalno vlastito angažovanje i uz pomoć šire društvene zajednice, brojne institucije u oblasti kulture, koje na svoj način predstavljaju osnovu za formiranje univerziteta.

Narodna biblioteka u Mostaru, osnovana 1945. godine, spada u red dobro organizovanih, razvijenih i vrlo afirmisanih narodnih biblioteka. Svojom cjelokupnom organizacijom bogatstvom knjižnog fonda već je odavno prevazišla uobičajene standarde narodnih biblioteka, tako da već sada, uz biblioteke u visokoškolskim institucijama, može obezbijediti uspješnu nastavnu i naučnu funkciju organizacija udruženog rada — članica Univerziteta.

Pored ostalih odjeljenja, Narodna biblioteka ima Odjeljenje za rad s čitaocima, Odjeljenje za bibliotekarstvo i Opšte odjeljenje. O obimu i značaju njene djelatnosti govori podatak da se u sva odjeljenja godišnje učlani oko 15.000 članova, koji pročitaju oko 250.000 knjiga. Krajem prošle godine Biblioteka je imala 161.000 knjiga, od čega više od 35% otpada na stručnu i priručnu literaturu. U fondu ima znatan broj rječnika, enciklopedija, bibliografija i slično. Tako, na primjer, raspolaže sa svim izdanjima Jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti, Srpske akademije nauka i umjetnosti, Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, edicijom »Kulturno naslijeđe Bosne i Hercegovine«, izdanjima većeg broja instituta, svim enciklo-

pedijama Leksikografskog zavoda Jugoslavije, velikim brojem leksikona (pravnih, ekonomskih, tehničkih i drugih).

Čitaonicom arhivskog primjerka (u svom fondu ima prvi primjerak svakog kupljenog naslova) i sada se pretežno koriste srednjoškolci i studenti. Među čitaocima nalazi se većina studenata, a njihov broj iz godine u godinu stalno raste. Narodna Biblioteka u Mostaru je, prema tome, u određenoj mjeri i do sada funkcionisala kao visokoškolska. Potrebe studenata, na učnih, kulturnih i javnih radnika zadovoljava i čitaonica dnevne štampe, koja u svom fondu ima svu tekuću periodiku i starija godišta novina i časopisa (Biblioteka je pretplaćena na 128 naslova novina i časopisa). Osim toga, nabavljaju se i publikacije koje se izdaju na raznim fakultetima u zemlji. Uopšte, Narodna biblioteka u Mostaru i do sada je, u znatnoj mjeri, omogućavala i olakšavala naučni i stručni rad, pa je studentima, nastavnicima visokoškolskih organizacija udruženog rada, naučnim, kulturnim i javnim radnicima već stavila na raspolaganje i treću čitaonicu za studentski rad.

Zavod za zaštitu spomenika kulture u Mostaru već 25 godina radi na evidentiranju, konzerviranju, restauriranju i prezentiranju spomenika kulture. Posebno su vrijedni rezultati u izučavanju i prikupljanju istorijske građe, tehničke i fotodokumentacije, materijalnih tragova istorije, počev od neolitskog doba, preko ilirskog perioda i rimske uprave, dolaska Slovena, srednjovjekovnog razvoja feudalnih država, dugogodišnje turske vladavine i austrougarske okupacije, pa sve do novije istorije i perioda radničkog pokreta, narodnooslobodilačke borbe, revolucije i socijalističke izgradnje.

9

Muzej Hercegovine u Mostaru osnovan je 1950. godine. Ima Odjeljenje narodne revolucije, Istorijsko-arheološko odjeljenje, Etnološko odjeljenje i Odjeljenje književnosti. Njegove stalne izložbe su: Mostar i Hercegovina u NOB-u, Prošlost Mostara, Život i rad Alekse Šantića, Spomen-soba Svetozara Ćorovića, Život i rad Hamze Hume i Štamparsko-izdavačka djelatnost Mostara od 1872. do 1941. godine. Njegovo odjeljenje revolucije organizovalo je do sada 14 tematskih pokretnih izložbi.

Muzej raspolaže s preko 40.000 predmeta, dokumenata, fotografija i drugih muzejskih materijala, među kojima veliki broj ima ekspozicionu vrijednost. Stručni radnici Muzeja obavljaju radove sa stručnom muzeološkom i pedagoškom tematikom. Postoje uslovi da Muzej Hercegovine u bližoj budućnosti postane naučna institucija.

Osim ovog muzeja osnovan je Zavičajni muzej u Trebinju (1956), Zavičajni muzej u Bileći (1962), a u pripremi je osnivanje zavičajnih muzeja u Stocu, Jablanici, Konjicu, Livnu i Duvnu.

Arhiv Hercegovine je za više od dvije decenije rada (osnovan 1954) pronašao, sakupio, zaštitio i otkupio vrlo značajan registraturni materijal i arhivsku građu o Mostaru i Hercegovini. Od svog osnivanja Arhiv vrši zaštitu arhivske građe na području Hercegovine, a od 1968. godine i na području opštine Duvno.

Arhiv je do sada preuzeo 260 fondova i sakupio 32 zbirke arhivske građe. U njegovim depoima pohranjeno je oko 1.200, a arhivistički sređeno 740 dužnih metara arhivske građe. U evidenciji vanjske službe Arhiva zabilježeno je 2.470 aktivnih i pasivnih registratura. Krajem 1963. godine formiran je Odsjek za građu radničkog pokreta, NOP-a i društveno-političkih organizacija.

Značajnu vrijednost za sve one koji se bave naučnim istraživanjima predstavljaju: Zbirka orijentalnih rukopisa, Zbirka turskih dokumenata o Mostaru i Hercegovini od 16. do 19. vijeka, Fond trgovačke firme »Šantić—Mostar« (1854—1924), Zbirka o kulturnim i javnim radnicima Mostara i Hercegovine, Arhiva sreskog suda Mostar (1879—1918).

Narodno pozorište, osnovano 1949. godine, zauzima značajno mjesto u kulturnom životu Mostara i Hercegovine. Njegovo osnivanje je nastavak bogate pozorišne tradicije, amaterske i profesionalne, koja teče više od 100 godina. Kao i većina naših pozorišta, izraslo je u pozorište opšteg repertoarskog tipa, orijentisano na cjelokupno dramsko stvaralaštvo, kao i na gledaoce svih uzrasta i kulturnih nivoa.

Narodno pozorište, zajedno s Pozorištem lutaka, dva amaterska pozorišta, Teatrom mladih i mnoštvom amaterskih dramskih sekcija, značajno utiče na opštu kulturnu klimu sredine.

Simfonijski orkestar, osnovan 1954. godine, izveo je veliki broj djela simfonijske muzike i svojim postojanjem omogućio da mnogi istaknuti muzičari, pjevači i dirigenti, domaći i strani, gostuju u Mostaru i Hercegovini. Već 10 godina snima muziku za radio, a učestvuje i na muzičkim festivalima. U toku godine izvede oko 50 koncerata. Pored obrazovne i informativne funkcije, on ima i mobilizatorsku ulogu u otkrivanju, razvijanju i afirmisanju muzičkih talenata.

Umjetnička galerija, otvorena 1969. godine, jedna je od mladih institucija kulture u Mostaru. Pored proučavanja i prezentiranja likovnih dostignuća hercegovačkih umjetnika, kao i drugih umjetnika iz naše zemlje čija su ostvarenja vezana za područje Hercegovine, aktivnost Galerije usmjerena je na što organizovanije djelovanje i podsticanje likovnog stvaralaštva ovog podneblja. Značajno mjesto u kulturnom životu ove sredine zauzimaju Likovna kolonija u Počitelju i Galerija Branka Šotre u Stocu.

Na izuzetno bogatoj tradiciji književnog stvaralaštva, bibliotekarstva i štamparsko-izdavačke djelatnosti osnovana je 1970. godine izdavačka kuća »Prva književna komuna«, a 1974. godine počeo je izlaziti »Most« — časopis za kulturu i društvena pitanja, čiji je izdavač Savez zajednica kulture za Hercegovinu. I »Prva književna komuna« i časopis »Most« već su stekli značajan ugled i afirmaciju.

10

NEKE KARAKTERISTIKE DRUŠTVENO-EKONOMSKOG RAZVOJA HERCEGOVINE DO 1985. GODINE

Ostvareni razvoj proizvodnih snaga i socijalističkih samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa, prirodni resursi i ljudski faktor, nivo razvijenosti obrazovanja, nauke, kulture i drugih društvenih djelatnosti, solidna su osnova da regija do 1985. godine dostigne nivo razvijenosti SRBiH u svim važnijim elementima.

Predviđa se da će broj stanovnika u regiji rasti po prosječnoj godišnjoj stopi od 0,49. Uz to se predviđa smanjenje migracionih kretanja kao i smanjenje broja radnika privremeno zaposlenih u inostranstvu. Na tim procjenama planira se da će 1985. godine biti u regiji 193.000 aktivnih stanovnika, od kojih će u društvenom sektoru biti zaposleno 96.500. Uporedo s porastom broja zaposlenih predviđa se i značajno poboljšanje kvalifikacione strukture, što se vidi i u planiranom porastu broja kadrova sa višom i visokom stručnom spremom:

		1970.	1985.
	Ukupno	Od toga u privredi	Ukupno Od toga u privredi
Viša stručna sprema	2.286	625	5.042 2.363
Visoka stručna sprema	2.273	1.037	7.035 3.656

Predviđa se da će društveni proizvod regije do 1985. godine rasti po prosječnoj godišnjoj stopi od 8,6 i da će iznositi 5,7 milijardi dinara. Na osnovu ovakvih kretanja društveni proizvod će porasti po stanovniku nešto više od predviđenog nivoa u SRBiH.

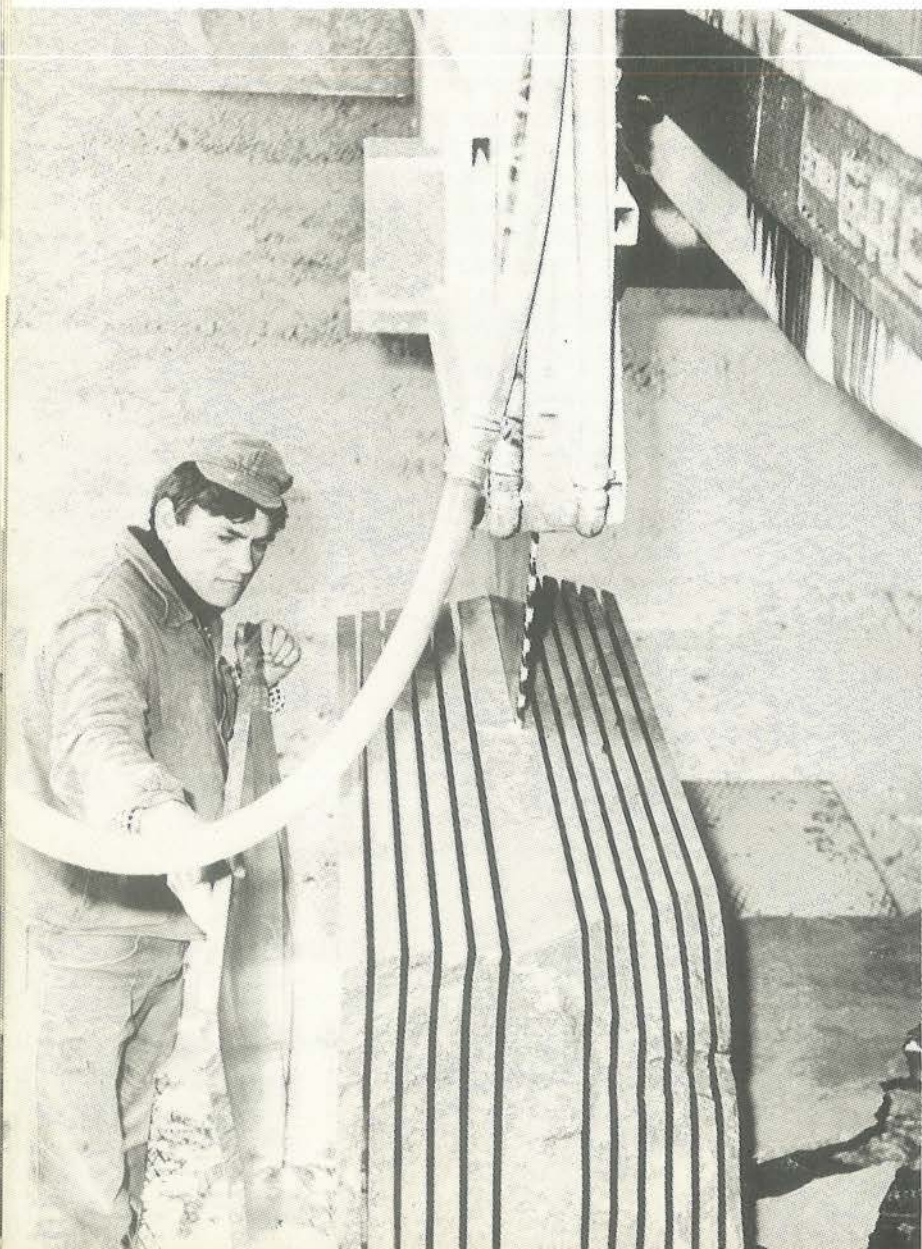
U strukturi društvenog proizvoda učešće industrije i rudarstva porašće s 33% u 1970. godini na 46% u 1985. godini, dok će se učešće poljoprivrede smanjiti s 26 na 11%.

Ovako značajne promjene u privrednoj strukturi zasnivaju se na planiranim, izuzetno velikim, investicionim ulaganjima, prije svega u elektroprivredi, obojenoj metalurgiji i metaloprerađivačkoj industriji, te u hemijskoj, drvnoj, tekstilnoj prehrambenoj, duvanskoj, grafičkoj i drugim granama industrije.

Ukupna ulaganja od preko 14 milijardi dinara, dalji razvoj samoupravljanja, dosljedno provođenje stabilizacionih mjera i potpunije korištenje svih potencijala, obezbjeđuju da se planirani razvoj ostvari.

Pored svih faktora koji su značajni za ekonomski i socijalni razvoj regije, nauci i obrazovanju pripada posebno mjesto. Naime, takav razvoj traži ne samo dobro odabranu proizvodnu orijentaciju već i odgovarajuće stručne kadrove. Jačanje postojećih i otvaranje novih fakulteta i naučno-istraživačkih institucija, a posebno formiranje univerziteta, predstavljaju veoma značajne preduslove za planirani razvoj regije.

11

Proces razvoja visokog školstva u Mostaru započeo je 1950. godine otvaranjem Više pedagoške škole (sada Pedagoška akademija), koja je do otvaranja Visoke tehničke škole mašinske struke 1959. godine bila i jedina visokoškolska radna organizacija u Mostaru. Mada nije kontinuirano pratio društveno-ekonomske potrebe i karakteristike ovog područja, razvoj visokog školstva u Mostaru, idući stalno linijom uspona, doveo je do toga da danas imamo Pedagošku akademiju, Mašinski fakultet, Pravni fakultet i Ekonomski fakultet kao samostalne organizacije udruženog rada. Tako su u Mostaru i regiji iz godine u godinu, a naročito od 1971. godine, stvarani sve povoljniji uslovi da više i visoko obrazovanje bude što dostupnije i masovnije. Zahvaljujući razumijevanju, naporima i sredstvima radnih ljudi i građana Mostara i regije, kao i podršci i pomoći Republike, samo za izgradnju, adaptaciju i opremu objekata za potrebe visokog školstva u Mostaru utrošeno je preko 45 miliona dinara. Zato Mostar već danas ima cjelovit, funkcionalan i izvanredno lociran kompleks objekata i površina namijenjenih isključivo visokoškolskom obrazovanju: zgrade, amfiteatre, savremeno građen Studentski dom, posebnu zgradu za studentsku ambulantu, dosta uređenih i opremljenih laboratorija i kabineta, stanova za nastavnike i prostor za dalje širenje.

12

Ekonomski fakultet

Istraživanja potreba privrednih i društvenih djelatnosti na području ovog regiona ukazala su na društveno-ekonomsku opravdanost i neophodnost osnivanja ove visokoškolske ustanove. Strukturi hercegovačke privrede odgovaraju prvenstveno diplomirani ekonomisti proizvodno-finansijskog smjera kojih u regiji još uvijek ima manje od ukupnog broja organizacija udruženog rada (369 : 511). Ekonomski fakultet u Mostaru počeo je da radi i da se razvija 1971/72. školske godine kao Odjeljenje Ekonomskog fakulteta u Sarajevu. Osamostaljen je 1. septembra 1976. godine. Sada radi u posebno uređenom objektu uz koji je izgrađen i amfiteatar s 300 mjesta. Na taj način su zadovoljene postojeće potrebe ove ustanove u pogledu učioničkog prostora. Obezbijeđen je odgovarajući prostor za biblioteku i čitaonicu, a uskoro će biti uređen i kabinet za strane jezike.

Broj studenata na Fakultetu neprekidno i osjetno raste. Ove školske godine upisano je na sve godine ukupno 1.540 redovnih i vanrednih studenata. Na redovan studij u Mostaru nije

13

14

bilo moguće primiti sve srednjoškolce koji su željeli da studiraju ekonomske nauke. Do sada je u Mostaru diplomiralo 69 ekonomista.

Fakultet ima 12 nastavnika i devet asistenata. Za djelovanje Ekonomskog fakulteta u Mostaru značajno je, pored ostalog, i to da u organizacijama udruženog rada na području regije već sada ima znatan broj magistara ekonomskih nauka.

Mašinski fakultet

Rad i razvoj Mašinskog fakulteta počeo je 1959/60. godine osnivanjem Visoke tehničke škole mašinske struke koja se 1970. godine spojila s Mašinskim fakultetom u Sarajevu, djelujući u početku kao istureno odjeljenje, a od 1973. godine kao odjeljenje sa svojstvom osnovne organizacije udruženog rada. Od 14. februara 1976. godine Fakultet je samostalna organizacija udruženog rada.

Mašinski fakultet osposobljava inženjere proizvodnog i konstruktivnog smjera.

Fakultet je samostalno, i u saradnji s organizacijama udruženog rada, srodnim fakultetima i naučnoistraživačkim institucijama, radio na jačanju materijalne baze, osavremenjavanju i

27

poboljšanju nastavnog programa i nastavnog procesa. Zahvaljujući tome i profil kadra koji obrazuje ovaj fakultet potpuno odgovara potrebama proizvodnih organizacija.

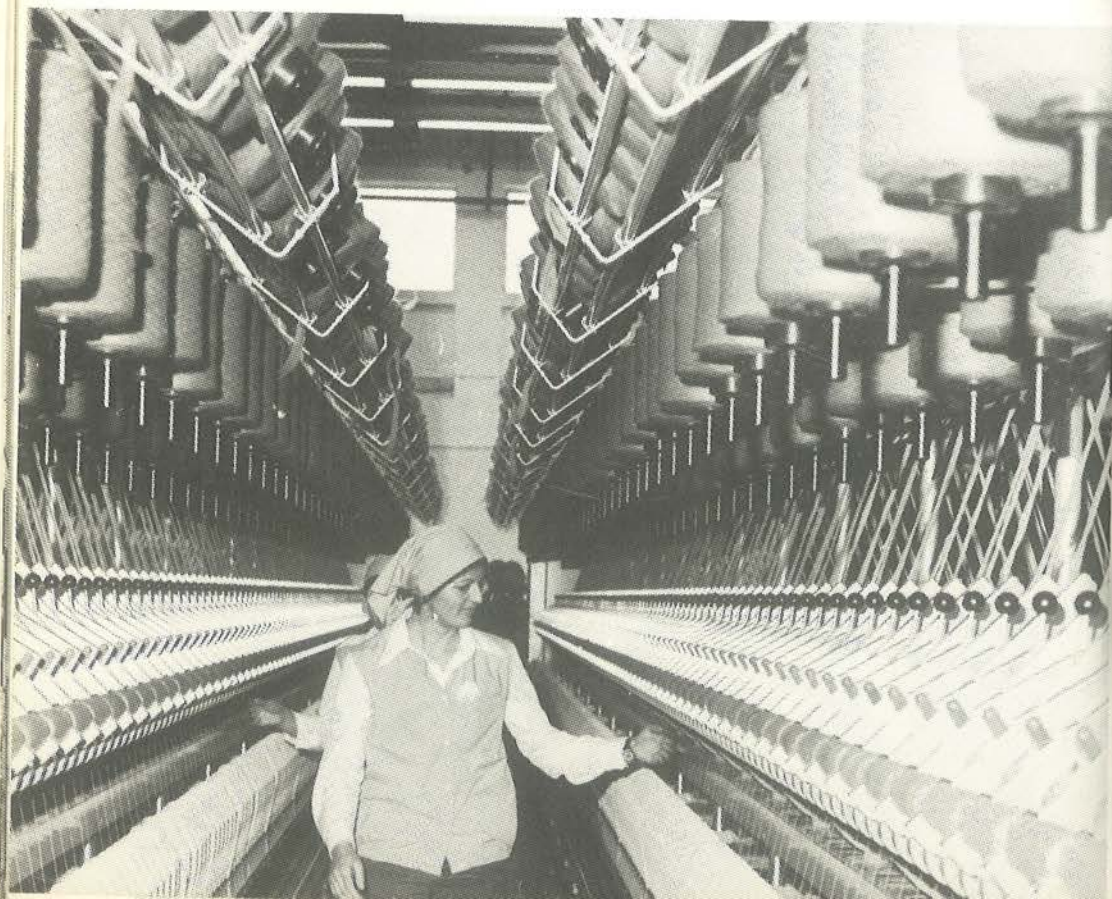
U ovoj školskoj godini Fakultet ima 503 redovna studenta od kojih oko 50% potiče iz porodica radnika i zemljoradnika. Najveći broj upisanih studenata je s područja Hercegovine (444), a od toga iz Mostara 218. Do sada je diplomiralo 620 studenata.

Na Fakultetu nastavu izvodi 11 nastavnika i 23 asistenta u stalnom radnom odnosu i 21 nastavnik i 6 asistenata u dopunskom radnom odnosu. Zvanje redovnih profesora imaju 3 nastavnika, zvanje vanrednih profesora 6 nastavnika, zvanje docenta 14 nastavnika, zvanje predavača 6 nastavnika. Na Fakultetu nastavu izvodi 7 nastavnika sa zvanjem doktora nauka i 7 sa zvanjem magistra.

Pravni fakultet

Na društveno-ekonomsku opravdanost postojanja pravnog fakulteta u Mostaru ukazuje činjenica da, od ukupnog broja zaposlenih s fakultetskom spremom u hercegovačkoj privredi, na pravnike otpada samo 16%. Ako se ima u vidu da na pet organizacija udruženog rada u privredi dolazi prosječno samo jedan pravnik, očito je da su sadašnje i razvojne potrebe udruženog rada na ovom području za diplomiranim pravnicima velike.

15

Odjeljenje Pravnog fakulteta u Sarajevu otvoreno je u Mostaru 1971/72. školske godine, kada je upisano 212 redovnih i 206 vanrednih studenata. Od 1. septembra 1976. godine Fakultet djeluje kao samostalna organizacija udruženog rada. Sada na Fakultetu studira ukupno 1.408 redovnih i vanrednih studenata. Do sada je u Mostaru diplomiralo 76 pravnika.

Na veliki interes srednjoškolaca s područja ove i susjednih regija ukazuje ne samo broj upisanih na prvu godinu nego i znatan broj onih kojima objektivno nije bilo moguće osigurati status redovnih studenata.

Fakultet sada ima sedam nastavnika i devet asistenata.

Za Pravni Fakultet u Mostaru obezbijedena je posebna i funkcionalna zgrada, koja se nalazi u kompleksu objekata namijenjenih isključivo visokom školstvu. Uz ovaj objekat izgrađen je i amfiteatar s 300 mjesta. Obezbiđen je i ureden odgovarajući prostor za biblioteku i čitaonicu sa 60 mjesta. Time su zadovoljene sadašnje prostorne potrebe Fakulteta.

Pedagoška akademija

Pedagoška akademija, otvorena 1950. godine kao Viša pedagoška škola, osposobila je preko 2.000 nastavnika, zadovoljavajući tako najveći dio potreba regiona za nastavnicima određenih struka. Na Akademiji se osposobljavaju nastavnici za srpskohrvatski-hrvatskosrpski jezik i književnost, matematiku i fiziku, biologiju i hemiju, istoriju i geografiju, nastavnici razredne nastave i vaspitači za potrebe predškolskih ustanova.

Akademija je smještena u posebnoj zgradi u krugu visokškolskog centra. Zgrada odgovara potrebama nastave (devet učionica, kabineti za nastavu, laboratorije i kabineti za hemiju, fiziku i biologiju, kabineti za nastavnike, elektronska učionica i biblioteka).

U ovoj školskoj godini na svim grupama studira 780 redovnih i vanrednih studenata.

Akademija ima 29 nastavnika čije su kvalifikacije u skladu s odredbama Zakona o visokom školstvu. Na Akademiji rade 2 doktora nauka, 4 magistra i 8 nastavnika koji su na postdiplomskom studiju.

Predviđeno je da se na prvu godinu svih pomenutih studijskih grupa do 1980. godine uključi 940 novih studenata koji treba da se osposobe za vaspitače u predškolskim ustanovama i nastavnike razredne i predmetne nastave u osnovnim školama.

Istraživačkorazvojni centar HEPOK-a (IRC)

IRC djeluje kao osnovna organizacija udruženog rada u sastavu HEPOK-a Mostar. Osnovan je 1969. godine kao Istraživačkorazvojni centar za hortikulturu. Istraživačke, savjetodavne, projektantske i proizvodne poslove obavlja prvenstveno za potrebe HEPOK-a, kao i za treća lica u zemlji i inostranstvu.

16

Pored ostalog, Istraživačkorazvojni centar je vršio introdukciju novih sorti poljoprivrednih kultura, pripremao investicionu dokumentaciju za HEPOK, radio na zaštiti »Žilavke« i »Blatine«, izgradio eksperimentalne objekte i podigao kolekcione zasade. Organizovao je 1970. i Simpozijum o florikulturi Jugoslavije. Nosilac je radova u Libiji.

Osnovna organizacija udruženog rada IRC ima organizacione jedinice: Odsjek za voćarstvo i vinogradarstvo, Odsjek za stočarstvo, Odsjek za povrtlarstvo i krmno bilje, Odsjek za zaštitu bilja, Odsjek za florikulturu, Odsjek za ishranu bilja, Laboratorij za hemologiju, Odsjek za investicionu izgradnju i projektovanje, Radnu jedinicu — Rasadnik i Zajedničke poslove IRC-a.

Osim odgovarajuće zgrade IRC ima: laboratorijsku opremu za istraživanja u poljoprivredi, eksperimentalni voćnjak (4,5 ha), eksperimentalni staklenik (1.300 m²), eksperimentalne plastenike (1.250 m²), oranične površine (30 ha).

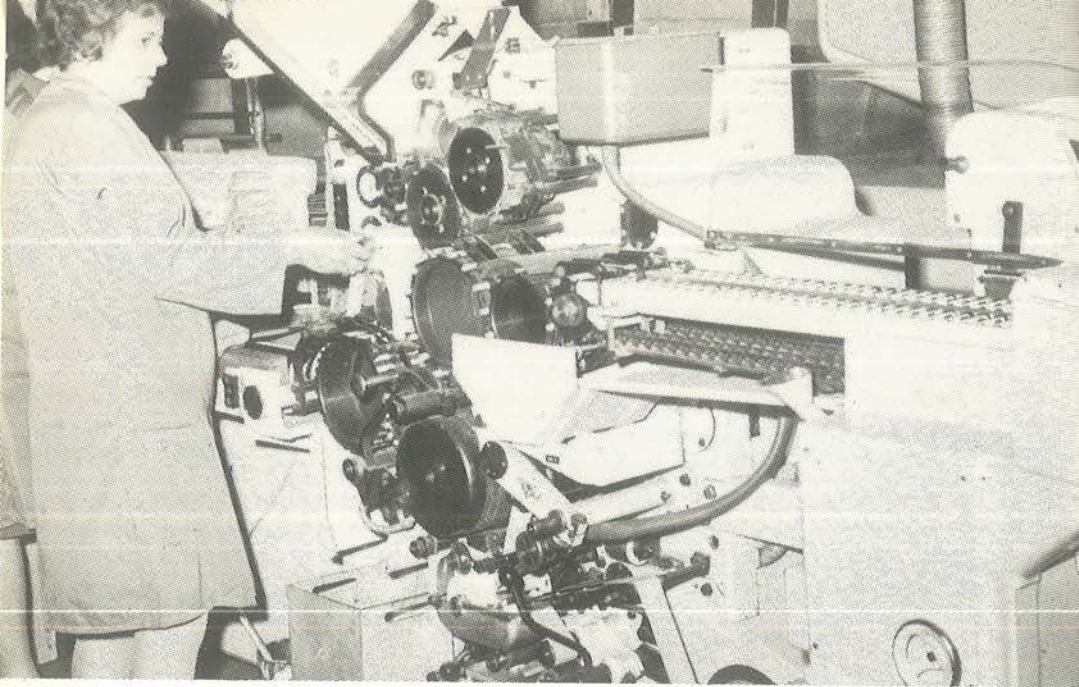
U ovoj instituciji je zaposleno ukupno 69 radnika, od kojih su 2 doktora nauka, 6 magistara i 20 radnika s visokom stručnom spremom.

U dosadašnjem radu IRC je imao na konkursima Republičke zajednice za naučni rad šest odobrenih projekata u vrijednosti od 1,947.0000 dinara. U svim ovim projektima IRC se javljao kao nosilac i ugovarač poslova.

Istraživačkorazvojni centar predstavlja OOUR od posebnog interesa za HEPOK. Njegov ukupan prihod u prošloj godini iznosio je 6,288.287,28 dinara.

17

18

Duvanski institut

Duvanski institut u Mostaru osnovan je 1952. godine, a kao samostalna organizacija udruženog rada djeluje od 1970. godine i registrovan je kao naučna ustanova.

Osnovna je djelatnost Instituta naučnoistraživački rad u oblasti proizvodnje, obrade i prerade duvana. Institut, osim laboratorijskih, vrši i odgovarajuća biološka istraživanja na svoje dvije ogledne stanice, od kojih jedna služi za potrebe Hercegovine, a druga za potrebe Bosne. Radi rješavanja vrlo aktualnih problema bosanskog proizvodnog područja Institut je osnovao i duvansko ogledno polje na području Gradačca, a u Mostaru ima svoje dvije namjenski građene zgrade, dvije ogledne stanice, te laboratorije i opremu za pedološka, selekciona, fitopatološko-entomološka, hemijska i tehnološka istraživanja.

Institut je organizovan po odsjecima i službama: Odsjek za tehnologiju poljoprivredne proizvodnje duvana (pedologija, selekcija, agrotehnika, fitopatologija i entomologija), Odsjek za tehnologiju obrade, fermentaciju i preradu duvana (tehnologija primarne manipulacije i obrade duvana, fermentacija i hemija duvana) i Ogledna služba, koja obuhvata ogledne stanice i ogledna polja.

U Institutu radi 10 samostalnih istraživača, šest laboranata i analitičara i dva rukovodioca oglednih stanica. U Institutu rade dva doktora nauka, jedan magistar i jedan specijalista. Radi podmlađivanja naučnoistraživačkog kadra Institut je planirao prijem šest asistenata.

Institut je član Jugoslovenske zajednice duvanskih instituta i zajedno s ostalim institutima uspješno sarađuje sa svim poljoprivrednim fakultetima u zemlji i s mnogim institucijama ove vrste u inostranstvu. Osim toga, Institut je učestvovao na konkursima Saveznog i Republičkog fonda za naučni rad, koji su finansirali realizaciju istraživačkih projekata iz oblasti duvanske problematike.

Ukupno ostvareni prihod Instituta u 1975. godini iznosio je 3,501.860,11 dinara, a ostvareni dohodak 2,838.421,78 dinara.

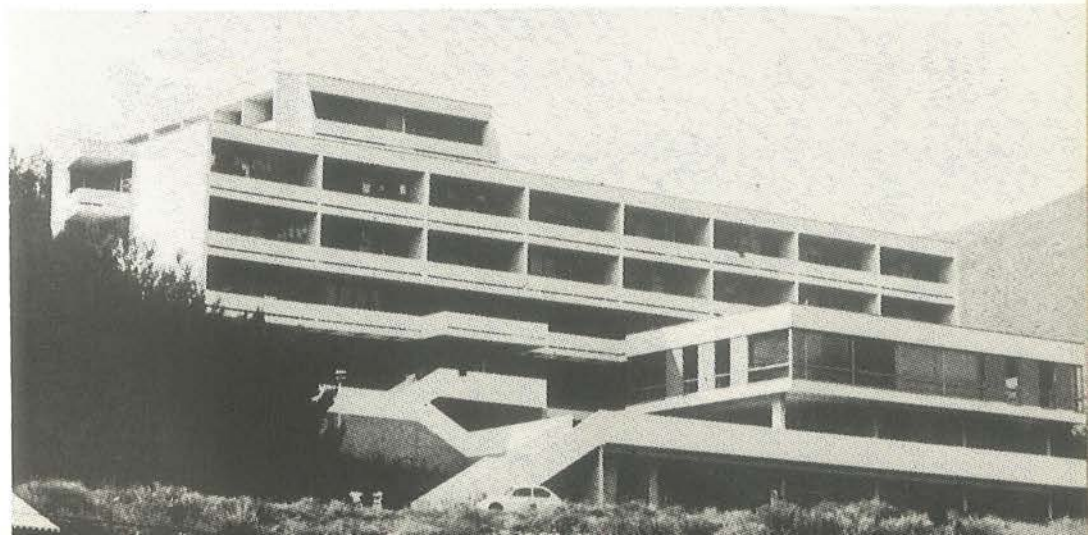
STUDENSKI STANDARD

Problem smještaja studenata visokoškolskih ustanova u Mostaru rješavan je postepeno i dosta uspješno. Najkrupnije dostignuće predstavljala je izgradnja Studentskog doma koji raspolaže s 200 ležaja i kuhinjom u kojoj može da se hrani 600 studenata. Programom izgradnje druge faze objekata studentskog standarda u SRBiH predviđeno je proširenje kapaciteta Doma u Mostaru za još 200 ležaja, izgradnja dvorane i sportskih objekata.

Skupština opštine Mostar i Zajednica za visoko školstvo izdvojili su u prošloj godini na ime kredita studentima u Mostaru 1,4 miliona dinara. Osim kredita i stipendija, studentima je omogućeno da stižu i dopunska sredstva putem Omladinskog uslužnog servisa.

U svrhu poboljšanja životnih i radnih uslova studenata, u krugu visokoškolskog centra izgrađen je i ureden poseban objekat za studentsku ambulantu. Za sportsku rekreaciju i nastavu fizičkog vaspitanja postoje sportski tereni.

19

UNIVERZITET KAO FAKTOR PRIVREDNOG
I OPŠTEG RAZVOJA

UNIVERZITET KAO FAKTOR PRIVREDNOG
I OPŠTEG RAZVOJA

Osnovni koncept i zadaci Univerziteta u Mostaru

Razvoj visokog školstva u Mostaru temelji se na društveno-ekonomskim potrebama i stavovima Saveza komunista. U Programu idejno-političke aktivnosti Saveza komunista Bosne i Hercegovine u borbi za reformu visokog školstva, pored ostalog, stoji: »U borbi za reformu visokog školstva, a na osnovu programa društvenog razvoja, Savez komunista se založio i zalaže se za formiranje novih fakulteta u pojedinim centrima Republike. Time je ubrzan proces osposobljavanja kadrova za potrebe bržeg privrednog i društvenog razvoja Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, a posebno njenih pojedinih područja, proces rasterećivanja pojedinih fakulteta, poboljšanje socijalne strukture studenata, bržeg rješavanja problema njihovog smještaja i jeftinijeg školovanja.«

Odluka Skupštine opštine Mostar o osnivanju univerziteta u Mostaru, kao faktora daljeg društvenog, privrednog i kulturnog prosperiteta Mostara, hercegovačke regije i šire društvene zajednice, ima višestruko društveno-ekonomsko opravdanje i značenje. Jačanje postojećih i projektovanje novih fakulteta u Hercegovini zasniva se, prvenstveno, na dosadašnjim ostvarenjima i na planovima organizacija udruženog rada iz oblasti privrede i društvenih djelatnosti.

Postojanje univerziteta u regionu s preko 500 organizacija udruženog rada i više od 60.000 zaposlenih javlja se kao izraz sadašnjih i razvojnih potreba.

Dostignuti nivo privrednog i opšteg razvoja Mostara i regije, te projekcije daljeg razvoja, iziskuju plansko i pravovremeno obezbjeđivanje visokostručnog kadra, kao faktora i nosioca daljeg privrednog i društvenog razvoja.

U strukturi kadrova u privredi i društvenim djelatnostima još je, međutim, nesrazmjerno malo zaposlenih s višom i visokom školskom spremom. Zato na razvoj visokog školstva, na konstituisanju univerziteta, treba gledati kao na faktor daljeg privrednog i društvenog prosperiteta. Visokoškolske i naučno-istraživačke organizacije udruženog rada neophodne su i kao organizatori i realizatori permanentnog stručnog usavršavanja, kao institucije koje će doprinositi efikasnijem sprovođenju u život stavova SKJ o obrazovanju za rad i uz rad.

Učenici, roditelji i organizacije udruženog rada sa zadovoljstvom prihvataju i podržavaju nastojanja i aktivnosti koje su usmjerene na jačanje postojećih i stvaranje novih visokoškolskih organizacija udruženog rada. To se posebno odnosi na srednjoškolce iz radničkih i zemljoradničkih porodica koji (i inače) dominiraju u strukturi učenika osnovnih i srednjih škola. Disperzijom visokog školstva, u Mostaru, se već osjetno mijenja socijalni sastav studenata: od ukupnog broja upisanih studenata na prve godine 72% čini omladina iz porodica radnika, zemljoradnika i penzionera. Intenzivniji razvoj visokog školstva postaje još neophodniji kad se ima u vidu da se od studenata s ovog područja, koji su studirali u drugim univerzitetskim centrima, u svoj zavičaj vraćalo i zapošljavalo samo 3%.

20

21

Na osnovu Zaključaka o organizovanju pripremnih radnji za osnivanje univerziteta u Mostaru, koji je Skupština opštine Mostar donijela 14. februara 1975. godine na svečanoj sjednici, formiran je 16. maja 1975. godine Inicijativni odbor kojem je stavljeno u zadatak da razmotri i utvrdi koncept budućeg univerziteta. Odbor je konstituisan na osnovu kriterija kojima je obezbijedeno da na formiranje i koncept univerziteta u Mostaru utiču sve zainteresovane i odgovorne društvene strukture u opštini, regiji i Republici.

Razmatrajući koncept i ulogu budućeg univerziteta u Mostaru, Inicijativni odbor je bio jedinstven u stavu da ova specifična zajednica postojećih i novih visokoškolskih i naučnois-

39

traživačkih organizacija udruženog rada treba da što potpunije i uspješnije odražava i zadovoljava sadašnje i razvojne potrebe i interese udruženog rada i društva u cjelini. Uz to je naglašeno da se od univerziteta očekuje naročito:

— da se organizuje na ustavnim principima i da cjelokupna njegova djelatnost bude marksistički zasnovana i usmjerena na razvijanje samoupravnih socijalističkih društvenih odnosa;

— da svoju djelatnost programira i ostvaruje u skladu sa sadašnjim i perspektivnim potrebama udruženog rada i društva;

— da unapređuje i koordinira djelatnost svih visokoškolskih ustanova i istraživačko-razvojnih institucija udruženih u univerzitet, te da utiče na njihov savremen i efikasan naučni i nastavni rad;

— da organizuje i podstiče takvu interdisciplinarnu djelatnost koja će doprinositi daljem privrednom i opštem razvoju ne samo Mostara i ovog regiona nego i šire društvene zajednice;

— da bude inicijator rada na vanrednom i dopunskom obrazovanju i osposobljavanju odgovarajućeg kadra iz organizacija udruženog rada, prvenstveno s ovog regiona.

IZVOD IZ DOKUMENTACIJE
O OSNIVANJU UNIVERZITETA

Na osnovu člana 363. tačka 24. Statuta opštine Mostar, Skupština opštine Mostar, na zajedničkoj sjednici svih vijeća, održanoj 14. februara 1975. godine, donijela je

Z A K L J U Č A K

O ORGANIZOVANJU PRIPREMNIH RADNJI ZA OSNIVANJE UNIVERZITETA U MOSTARU

I

U cilju osnivanja Univerziteta u Mostaru i blagovremeniog izvršenja pripremnihi radnji, obavezuje se Izvršni odbor Skupštine opštine da u toku mjeseca marta o. g. predloži Skupštini opštine Inicijativni odbor za osnivanje Univerziteta u Mostaru.

Zadaci Inicijativnog odbora, dinamika i rokovi izvršenja pojedinihi poslova biće utvrđeni rješenjem Skupštine opštine o formiranju Inicijativnog odbora.

II

Ovaj Zaključak objaviti u »Službenom glasniku opštine Mostar«.

SKUPŠTINA OPŠTINE MOSTAR

Broj: 01/I-023-141/75

24. februar 1975. godine

PREDSJEDNIK
Izet Brković, s. r.

Na osnovu člana 363. tačka 24. Statuta opštine Mostar, Skupština opštine Mostar, na zajedničkoj sjednici svih vijeća održanoj 16. maja 1975. godine, donijela je

RJEŠENJE

O OBRAZOVANJU INICIJATIVNOG ODBORA ZA OSNIVANJE UNIVERZITETA U MOSTARU

I

Obrazuje se Inicijativni odbor za osnivanje univerziteta u Mostaru, u sastavu:

SLADAN AJVAZ, Odjeljenje Pravnog fakulteta, Mostar
RADOMIR ALBIJANIĆ, Republička konferencija SSOBiH
DŽEMAL ALIKALFIĆ, Međuopštinski odbor SUBNOR, Mostar
MANOJLO AVDALOVIĆ, GP »Hercegovina«, Mostar
RADOVAN AVDALOVIĆ, Skupština opštine Gacko
JUSUF BEGOVIĆ, Skupština opštine Jablanica
Dr ZDRAVKO BESAREVIĆ, Univerzitet, Sarajevo
MLADEN BEVANDA, Skupština opštine Čitluk
IZET BRKOVIĆ, Skupština opštine Mostar
BOŽO BUDIMIR, Regionalna zajednica za obrazovanje, Mostar
ALIJA CIGIĆ, Međuopštinska konferencija SSO, Mostar
Dr EDHEM ČAMO, Akademija nauka i umjetnosti BiH
PETAR ČUTURA, Skupština opštine Posušje
MLADEN ČUŽE, Skupština opštine Ljubuški
MOMČILO ĆURIĆ, Republička privredna komora, Sarajevo
MUHAMED ĐIKIĆ, »Igman«, Konjic
OSMAN ĐIKIĆ, Republička konferencija SSRNBih
ALI-RIZAH FEJIĆ, »Hidroelektrane«, Jablanica
Dr NIKOLA FILIPOVIĆ, Filozofski fakultet, Sarajevo
IVICA FIŠIĆ, Skupština opštine Duvno
DRAGO GALIĆ, Skupština opštine Lištica
MAKSIMILIJAN GRUBELJIĆ, Opštinski komitet SKBiH, Mostar
DRAGAN HADŽIĆ, »Energoinvest« — Tvornica aluminijuma u izgradnji, Mostar
Dr EMIR HUMO, Univerzitet, Sarajevo
JOVO IVANIŠ, Skupština opštine Nevesinje
MUHAREM JAGANJAC, Skupština opštine Bileća
KAŽIMIR JELČIĆ, Izvršno vijeće Skupštine SRBiH
BORIŠA JELIĆ, Opštinsko vijeće Saveza sindikata, Mostar
MIJO JURIŠIĆ, Međuopštinska konferencija SKBiH, Mostar
Dr IVAN KARLOVIĆ, Ekonomski fakultet, Sarajevo
Dr FRANJO KOŽUL, Univerzitet, Sarajevo
ISMET KRESO, Centralni komitet SKBiH
MUHAMED KRESO, HIT, Mostar
ZIJO KRESO, »Soko«, Mostar
PERO KRSTIĆ, Međuopštinsko vijeće Saveza sindikata, Mostar
BORO KULJANIN, Međuopštinska konferencija SSRN, Mostar
EJUB LUTVICA, Skupština opštine Livno

Mr ĐURO MARIČIĆ, Mašinski fakultet, Mostar
MIROSLAV MARKIĆ, Opštinska konferencija SSO, Mostar
NEMANJA MEDAN, HEPOK, Mostar
SLAVO MIKULIĆ, Skupština opštine Grude
Prof. Dr MILKA MILENKOVIĆ, Republička zajednica za naučni rad
DOKO MIŠELJIĆ, »Bilećanka«, Bileća
Dr MILOJKA NADAŽDIN, Opštinski odbor SUBNOR, Mostar
Dr MURIS OSMANAGIĆ, Republička zajednica za visoko obrazovanje
ZDRAVKO OSTOJIĆ, Opštinski komitet SKBiH, Mostar
Dr KREŠIMIR PAPIĆ, Odjeljenje Ekonomskog fakulteta, Mostar
ZDRAVKO PAVLOVIĆ, Skupština opštine Čapljina
JOVO PEJANOVIĆ, Opštinska konferencija SSRN, Mostar
MIRKO PERIŠIĆ, Skupština opštine Stolac
ASIM PERVAN, Republički odbor SUBNOR
DANILO RADOVANOVIĆ, Pedagoška akademija, Mostar
Dr SULEJMAN RESULOVIĆ, Univerzitet, Sarajevo
Dr MUHAMED RIĐANOVIĆ, Mašinski fakultet, Sarajevo
Dr ĐORDE SAMARDŽIĆ, Pravni fakultet, Sarajevo
VLADO SMOLJAN, Osnovna privredna komora, Mostar
JUNUZ SPAHOVIĆ, Skupština opštine Trebinje
VELJKO STANKOVIĆ, Skupština opštine Prozor
BRANKO ŠOTRA, Vijeće Saveza sindikata BiH
Dr MARKO ŠUNJIĆ, Univerzitet, Sarajevo
Dr ARIF TANOVIĆ, Centralni komitet SKBiH
VESELIN TRAPARIĆ, »Alat«, Trebinje
BRAHIM VAJZOVIĆ, Skupština opštine Konjic
OSMAN VLADOVIĆ, Skupština opštine Ljubinje
NASKO VOLIĆ, »Hidroelektrane na Trebišnjici«, Trebinje
ISMET ZAHIROVIĆ, PI »Đuro Salaj«, Mostar

Obrazloženje

Prijedloga rješenja Skupštine opštine Mostar o formiranju Inicijativnog odbora za formiranje univerziteta u Mostaru

U skladu sa Zaključkom o osnivanju univerziteta u Mostaru (donesenom na svečanoj sjednici Skupštine opštine Mostar 14. februara 1976. godine) neophodno je formirati Inicijativni odbor koji će raditi na oživotvorenju pomenutog Zaključka. Prijedlog članova ovog odbora utvrđen je na osnovu kriterija kojima se u konstituisanju budućeg univerziteta obezbjeđuje učešće i uticaj svih zainteresovanih i odgovornih društvenih struktura u opštini, Hercegovini i Republici. Predloženi članovi Inicijativnog odbora izabrani su i delegirani kao predstavnici društveno-političkih zajednica, radnih i društveno-političkih organizacija, kao i naučnih, kulturnih i drugih institucija. Tako će ovo tijelo moći da djeluje na način koji treba da dovede do konstituisanja takvog univerziteta u Mostaru koji će uvažavati i odražavati ne samo društveno-ekonomske mogućnosti, interese i potrebe Mostara i Hercegovine, nego i šire društvene zajednice.

Inicijativni odbor je, dakle, formiran u skladu sa stavom da univerzitet u Mostaru, kao faktor daljeg društvenog, privrednog i kulturnog prosperiteta Mostara, Hercegovine i šire društvene zajednice, konstituiše se i razvija kao sastavni dio visokog školstva u SR Bosni i Hercegovini. Uz to se,

ovim prijedlogom, težilo i tome da se, već u fazi konstituisanja univerziteta, usklade i povežu interesi i potrebe udruženog rada sa radom i razvojem visokoškolskih ustanova.

II

Osnovni zadatak Inicijativnog odbora jeste utvrđivanje koncepta budućeg univerziteta, odnosno definisanje ciljeva i zadataka buduće zajednice visokoškolskih ustanova, razvojno-istraživačkih centara i odgovarajućih instituta.

Ovi zadaci treba da odražavaju šire društvene, ekonomske, naučne, tehničke i kulturne potrebe i zahtjeve, kao i ono što je specifično i značajno za dalji i svestraniji društveno-ekonomski razvoj Mostara i Hercegovine.

Na temelju takvog koncepta Odbor će utvrditi globalnu projekciju i osnovne pravce razvoja postojećih i novih visokoškolskih ustanova (jačanje i osamostaljivanje postojećih i otvaranje novih fakulteta; usmjeravanje njihovog djelovanja i razvoja; rješavanje zajedničkih problema i potreba; oblici i sadržaji povezivanja visokoškolskih ustanova sa udruženim radom i slično).

Inicijativni odbor će predložiti takvu organizaciju budućeg univerziteta koja će najbolje odgovarati ciljevima i sadržaju rada univerziteta i njegovih članica.

Inicijativni odbor će formirati svoj sekretarijat. Zadatak sekretarijata će biti da izvrši sve tekuće poslove za formiranje univerziteta, a naročito da izradi:

- 1) Studiju »Osnove za formiranje univerziteta u Mostaru«,
- 2) Nacrte samoupravnih sporazuma o udruživanju odgovarajućih organizacija u univerzitet, i
- 3) Nacrt statuta i drugih samoupravnih dokumenata budućeg univerziteta.

U ostvarivanju svojih zadataka Odbor će sarađivati sa svim zainteresovanim društvenim faktorima u Mostaru, Hercegovini i Republici.

III

Ovo rješenje stupa na snagu osmog dana nakon objavljivanja u »Službenom glasniku opštine Mostar«.

SKUPŠTINA OPŠTINE MOSTAR

Broj: 01/I-023-184/75

16. maja 1975. godine

PREDSJEDNIK
Skupštine opštine
Izet Brković, s. r.

RAD INICIJATIVNOG ODBORA

PRVA SJEDNICA

Na prvoj sjednici, održanoj u junu 1975. godine, izvršeno je konstituisanje Inicijativnog odbora. Za predsjednika je izabran Izet Brković, predsjednik Skupštine opštine Mostar.

Izabran je Sekretarijat Inicijativnog odbora u sastavu: Mladen Paradžik, predsjednik, i članovi Salko Selimotić, Krešimir Vidović, Zdravko Ivković, Aleksandar Janičić, Dr Branislava Jojić, Alija Cigić, Snežana Mujić, Milinko Todorović, Avdo Berberac i Emanuel Bijakšić.

Sekretarijat je dobio zadatak da izvrši sve pripreme za formiranje univerziteta u Mostaru.

Na osnovu Informacije o stanju, problemima i daljem razvoju visokoškolskih ustanova u Mostaru, uvodnog izlaganja i diskusije Inicijativni odbor je utvrdio stavove i zadatke u vezi s formiranjem univerziteta u Mostaru.

DRUGA SJEDNICA

Inicijativni odbor je na drugoj sjednici, 28. decembra 1976. godine, verificovao rad Sekretarijata, koji je u periodu između prve i druge sjednice Odbora održao 21 sjednicu i koji je u obavljanju raznih poslova vezanih za formiranje univerziteta u Mostaru angažovao preko 300 saradnika u radu komisija i radnih grupa. Odbor je konstatovao da je Sekretarijat izvršio sve neophodne poslove za osnivanje univerziteta u Mostaru.

Na sjednici je usvojen dokument »Osnove univerziteta u Mostaru«.

Koordinacioni odbor Izvršnog vijeća Skupštine SRBiH, za praćenje aktivnosti na osnivanju novih univerziteta u SRBiH, razmatrao je na sjednici 21. 12. 1976. godine materijal »Osnove univerziteta u Mostaru« i zaključio da su se stekli uslovi za osnivanje univerziteta u Mostaru.

Ovaj zaključak Koordinacionog odbora prihvatio je Inicijativni odbor. Pored toga Inicijativni odbor je zaključio:

— da se konstituisanje Univerziteta u Mostaru izvrši u prvoj polovini februara 1976. godine;

— Sekretarijat Inicijativnog odbora će sazvati prvu sjednicu Skupštine Univerziteta i obaviti ostale formalno-pravne i tehničke radnje do konstituisanja.

Inicijativni odbor je donio rješenje kojim je za Privremeni savjet Univerziteta u osnivanju imenovan Sekretarijat, a za predsjednika Savjeta — predsjednik Sekretarijata Inicijativnog odbora.

Doneseno je i rješenje da funkciju privremenog poslovnog organa Univerziteta u osnivanju vrše drugovi Branko Džetelović i Dragan Pezelj.

**IZVOD IZ ZAKONA
o pedagoškim akademijama***

Član 1.

Pedagoška akademija je viša nastavnička škola.

Pedagoška akademija sprema kadar sa specijalnim stručnim, pedagoškim i didaktičkim znanjima i sposobnostima za organizovanje i izvođenje savremene i ekonomične nastave, vaspitnog i obrazovnog rada.

Član 10.

Osnivaju se i počinju sa radom 1. septembra 1969. godine: Pedagoška akademija u Banjoj Luci, Pedagoška akademija u Mostaru, Pedagoška akademija u Sarajevu i Pedagoška akademija u Tuzli, u skladu sa ovim zakonom.

Član 20.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u »Službenom listu SR BiH«.

* Zakon o pedagoškim akademijama objavljen je u »Službenom listu SR BiH«, 14/69.

Na osnovu člana 105. Ustava SR BiH (»Službeni list SRBiH«, broj 4/74), člana 62. i 63. Zakona o konstituisanju i upisu u sudski registar organizacija udruženog rada (»Službeni list SFRJ«, broj 22/73), člana 15. Samoupravnog sporazuma o udruživanju osnovnih organizacija udruženog rada u radnu organizaciju Mašinskog fakulteta Sarajevo, člana 167. i 168. Statuta Mašinskog fakulteta Sarajevo, Zbor radnih ljudi Mašinskog fakulteta Sarajevo — OOUR-a Odjeljenja u Mostaru, na sastanku od 28. novembra 1975. godine, donosi

O D L U K U

o izdvajanju OOUR-a Odjeljenja u Mostaru iz sastava radne organizacije Mašinskog fakulteta Sarajevo u samostalnu radnu organizaciju

I

Osnovna organizacija udruženog rada — Odjeljeja u Mostaru, koja se nalazi u sastavu Mašinskog fakulteta Sarajevo, izdvaja se iz sastava radne organizacije i postaje radna organizacija pod nazivom »Mašinski fakultet« sa sjedištem u Mostaru.

II

Predmet poslovanja radne organizacije je:

- da obrazuje stručnjake sa visokom i višom spremom mašinske struke,
- da organizuje i razvija naučno-istraživački rad iz stručne oblasti prethodne alineje,
- da organizuje postdiplomsku nastavu,
- da unapređuje nauku i podiže naučni i nastavni podmladak,
- da vaspitava mlade generacije u duhu samoupravnog socijalizma i miroljubive saradnje među narodima,
- da organizuje saradnju sa drugim naučnim i visokoškolskim ustanovama u zemlji i inostranstvu,
- da usklađuje svoj rad sa potrebama privrednih i društvenih organizacija neposrednom saradnjom i na principima samoupravnog dogovaranja,
- da vrši poslove neophodne za samozaštitu i narodnu odbranu u slučaju rata ili neposredne ratne opasnosti,
- da vrši druge djelatnosti kojima se ostvaruje osposobljavanje stručnih kadrova za rad na poslovima mašinske struke i drugim srodnim poslovima.

III

Do konstituisanja radne organizacije pripremne radnje vršiće drug Maričić Mr Đura, docent i on ima sva ovlaštenja da zastupa, potpisuje i raspolaže sredstvima do konstituisanja radne organizacije.

IV

Pored lica koje je određeno da vrši pripremne radnje do konstituisanja, poslove na pripremnim radnjama vršiće i posebna komisija od pet članova kao poseban privremeni izvršni organ radne organizacije.

Komisiju iz prethodnog stava imenuje Zbor radnih ljudi OOUR-a, a dužan je izvršiti konstituisanje radne organizacije i podnijeti zahtjev za upis konstituisanja u sudski registar najkasnije do 14. februara 1976. godine.

V

Sredstva, prava i obaveze osnovne organizacije udruženog rada Odjeljenja u Mostaru stečena do izdvajanja u radnu organizaciju, preuzima nov osnovana radna organizacija Mašinskog fakulteta u Mostaru.

VI

Ako druge osnovne organizacije smatraju da se izdvajanjem osnovne organizacije iz sastava radne organizacije povrijeđuju prava, interesi i obaveze radnika i radne organizacije kao cjeline koji proizilaze iz međuzavisnosti u radu ili zajedničkom radu udruženim sredstvima, mogu pokrenuti spor pred nadležnim privrednim sudom u roku od 30 dana do dana uručenja odluke o izdvajanju.

VII

Do donošenja statuta i drugih opštih akata na radnike i studente radne organizacije primjenjivaće se odredbe Statuta i drugih opštih akata osnovne organizacije udruženog rada i dijelovi Statuta radne organizacije Mašinskog fakulteta Sarajevo, i to odredbe koje se odnose na nastavni plan i program, režim studija i izbor nastavnika.

VIII

Ova odluka postaje pravosnažna istekom roka za pokretanje spora pred privrednim sudom, odnosno pravosnažnošću sudske odluke u slučaju pokretanja spora.

MAŠINSKI FAKULTET SARAJEVO
OOUR-a ODJELJENJE U MOSTARU
Broj: 1348
Datum: 1. 12. 1975. godine

ČLANOVI PREDSEDNIŠTVA
ZBORA RADNIH LJUDI

Na osnovu člana 14. Zakona o visokom školstvu („Službeni list SR BiH“, broj 15/10, 37/71, 20/72 i 22/73), i člana 363, tačka 24. Statuta opštine Mostar, Skupština opštine Mostar na zajedničkoj sjednici svih vijeća, održanoj dana 14. februara 1976. godine, donijela je

ODLUKU

o osnivanju Pravnog fakulteta u Mostaru

Član 1.

Osniva se Pravni fakultet u Mostaru kao samostalna samoupravna organizacija udruženog rada.

Osnivač Pravnog fakulteta je Opština Mostar.

Pravni fakultet je organizacija od posebnog društvenog interesa.

Sjedište Pravnog fakulteta je u Mostaru.

Član 2.

Zadaci Pravnog fakulteta u Mostaru su:

— da obrazuje stručnjake s visokom stručnom spremom iz oblasti pravnih i drugih društvenih nauka,

— da organizuje i razvija naučnoistraživački rad iz oblasti pravnih i drugih društvenih nauka,

— da unapređuje pravne nauke i razvija pravno-naučnu misao,

— da ostvaruje i druge zadatke iz djelokruga Pravnog fakulteta, kao najviše naučne ustanove iz oblasti pravnih i društvenih nauka u skladu sa propisima o visokom školstvu i Statutom Pravnog fakulteta u Mostaru.

Član 3.

Studije na Pravnom fakultetu u Mostaru traju četiri školske godine. Diplomirani studenti stiču stručni naziv: diplomirani pravnik.

Član 4.

Pravni fakultet u Mostaru počinje s radom 1. septembra 1976. godine.

Član 5.

Pravni fakultet u Mostaru preuzima i nastavlja rad sa studentima svih godina Odjeljenja Pravnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu u Mostaru.

Poslove Odjeljenja Pravnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, Pravni fakultet u Mostaru preuzima po primopredajnoj bilanci sa stanjem 31. avgusta 1976. godine.

Primopredaju u ime Pravnog fakulteta u Mostaru izvršiće posebna komisija koju imenuje Privremeni savjet Pravnog fakulteta u osnivanju u Mostaru.

Član 6.

Upisani studenti Odjeljenja Pravnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu u Mostaru nastaviće studij na Pravnom fakultetu u Mostaru prema nastavnom planu i programu Pravnog fakulteta u Sarajevu.

Član 7.

Skupština opštine Mostar će posebnim aktom imenovati Komisiju matičara, privremeni izvršni organ i privremeni Savjet Pravnog fakulteta u osnivanju u Mostaru.

Posebnim aktom Skupština opštine Mostar će odrediti rok u kome će se izvršiti konstituisanje fakulteta.

Član 8.

Za privremenog izvršnog organa Pravnog fakulteta u osnivanju u Mostaru imenuje se Dr Branislava Jojić.

Član 8-a

Privremeni izvršni organ Pravnog fakulteta u osnivanju u Mostaru rukovodi procesom rada, zaključuje ugovore i preduzima druge pravne radnje u vezi sa osnivanjem radne organizacije neograničeno i stara se o zakonitosti rada.

Član 9.

Sredstva za osnivanje i početak rada Pravnog fakulteta u osnivanju u Mostaru u iznosu od 100.000 (stotinu hiljada) dinara obezbjeđuje osnivač.

Član 10.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana nakon objavljivanja u »Službenom glasniku Opštine Mostar«.

SKUPŠTINA OPŠTINE MOSTAR
Broj: 01/I-023-353/76.
Datum: 14. februara 1976.

PREDSJEDNIK
Skupštine opštine
Izet Brković, s. r.

Na osnovu člana 14. Zakona o visokom školstvu (»Službeni list SR BiH«, broj 15/70, 37/71, 20/72 i 22/73) i člana 363, tačka 24. Statuta opštine Mostar, na zajedničkoj sjednici svih vijeća, održanoj dana 14. februara 1976. godine, donijela je

O D L U K U
o osnivanju Ekonomskog fakulteta u
Mostaru

Član 1.

Osniva se Ekonomski fakultet u Mostaru kao samostalna samoupravna organizacija udruženog rada.

Osnivač Ekonomskog fakulteta je Opština Mostar.

Ekonomski fakultet je organizacija od posebnog društvenog interesa.

Sjedište Ekonomskog fakulteta je u Mostaru.

Član 2.

Zadaci Ekonomskog fakulteta u Mostaru su:

— da obrazuje stručnjake s visokom stručnom spremom iz oblasti ekonomskih nauka,

— da organizuje i razvija naučnoistraživački rad iz oblasti ekonomskih nauka,

— da unapređuje ekonomske nauke i razvija ekonomsko-naučnu misao,

— da ostvaruje i druge zadatke iz djelokruga Ekonomskog fakulteta, kao najviše naučne ustanove iz oblasti ekonomskih nauka, u skladu sa propisima o visokom školstvu i Statutom Ekonomskog fakulteta u Mostaru.

Član 3.

Studije na Ekonomskom fakultetu u Mostaru traju četiri školske godine. Diplomirani studenti stiču stručni naziv: diplomirani ekonomista.

Član 4.

Ekonomski fakultet u Mostaru počinje s radom 1. septembra 1976. godine.

Član 5.

Ekonomski fakultet u Mostaru preuzima i nastavlja rad sa studentima svih godina Odjeljenja Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu u Mostaru.

Poslove Odjeljenja Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, Ekonomski fakultet u Mostaru preuzima po primopredajnoj bilanci sa stanjem 31. avgusta 1976. godine.

Primopredaju u ime Ekonomskog fakulteta u Mostaru izvršiće posebna komisija koju imenuje Privremeni savjet Ekonomskog fakulteta u osnivanju u Mostaru.

Član 6.

Upisani studenti Odjeljenja Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu u Mostaru nastaviće studij na Ekonomskom fakultetu u Mostaru prema nastavnom planu i programu Ekonomskog fakulteta u Sarajevu.

Član 7.

Skupština opštine Mostar će posebnim aktom imenovati Komisiju matičara, privremeni izvršni organ i privremeni savjet Ekonomskog fakulteta u osnivanju u Mostaru.

Posebnim aktom Skupština opštine Mostar će odrediti rok u kome će se izvršiti konstituisanje Fakulteta.

Član 8.

Za privremenog izvršnog organa Ekonomskog fakulteta u osnivanju u Mostaru imenuje se Borivoje Trnjančev, viši predavač Ekonomskog fakulteta u Sarajevu.

Član 8-a.

Privremeni izvršni organ Ekonomskog fakulteta u osnivanju u Mostaru rukovodi procesom rada, zaključuje ugovore i preduzima druge pravne radnje u vezi sa osnivanjem radne organizacije neograničeno i stara se o zakonitosti rada.

Član 9.

Sredstva za osnivanje i početak rada Ekonomskog fakulteta u osnivanju u Mostaru u iznosu od 100.000 (stotinu hiljada) dinara obezbjeđuje osnivač.

Član 10.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana nakon objavljivanja u »Službenom glasniku Opštine Mostar«.

SKUPŠTINA OPŠTINE MOSTAR

Broj: 01/I-023-356/76.

Datum: 14. 2. 1976. godine

PREDSJEDNIK
Skupštine opštine
Izet Brković, s. r.

Na osnovu člana 81 stav 2 Ustava NR BiH, Vlada NR BiH, na predlog Predsjednika Privrednog savjeta Vlade NR BiH, donosi

RJEŠENJE
O DUVANSKOM INSTITUTU

I

Osniva se Duvanski institut sa sjedištem u Mostaru.
Institut je naučna ustanova, a nalazi se pod rukovodstvom Privrednog savjeta Vlade NR BiH.

II

Zadatak Instituta je da putem naučno istraživačkog rada djeluje u pravcu unapređenja terenske proizvodnje, sezone i vansezonske fermentacije duhana i tehnologije (fabrikacije) duhana, a naročito da:

a) sarađuje na određivanju reona proizvodnje duvana na osnovu terenskih istraživanja, a u cilju poboljšanja kvalitativne i kvantitativne proizvodnje duvanskih sirovina;

b) proučava i iznalazi najcjelishodnije agrotehničke mjere starajući se o njihovoj primjeni među širokim proizvođačkim masama;

c) proučava biologiju i genetiku duvanske biljke i naučnim metodama selekcije djeluje na oformljenje takvih sorti duvana, koje će kvalitativno najbolje zadovoljiti domaće i strano tržište;

d) organizuje proizvodnju selekcionisanog duvanskog sjemena za zadovoljenje potreba proizvođača duvana;

e) organizuje oformljenje oglednih polja na različitim užim terenima proizvodnje;

f) proučava i iznalazi potrebne mjere za suzbijanje bolesti i štetočina na terenu, kao i štetočina u magacinima;

g) ispituje i proučava najpogodnije sisteme manipulacije duvanskih sirovina prema zahtjevu domaćih fabrika i stranog tržišta;

h) proučava sezonsku i vansezonsku fermentaciju duvana i utvrđuje recepturu najpogodnijih optimalnih uslova za svaku specifičnu vrstu duvana;

i) vrši hemijske analize duvana radi utvrđivanja kvalitativnih razlika između pojedinih vrsta i klasa, koje su naročito potrebne kao dokumentacija kvaliteta kod izvoznih duvana;

j) ispituje i proučava tehnološke procese fabrikacije duvana — sisteme mehanizacije procesa — pravilno korišćenje sirovina i materijala, metode načina spravljanja mješavina za dobijanje standardnih fabrikata;

k) ispituje sporedne produkte i otpatke duvanske proizvodnje i fabrikacije radi korištenja u drugim granama industrije;

l) proučava ekonomiku duvana;

m) priprema dobijene rezultate za štampu, a posebno organizuje izradu popularnih stručnih brošura za proizvođače duvana.

U svome radu Institut će razvijati naučnu saradnju i mijenjanje iskustava sa sličnim institutima i ustanovama u FNRJ, a naročito sa duvanskim institutima u inostranstvu.

III

Poslovima Instituta rukovodi direktor, koga postavlja Predsjednik Privrednog savjeta Vlade NR BiH.

IV

Institut ima stručni savjet, koji daje mišljenja po važnijim pitanjima iz oblasti rada Instituta i koji pomaže Institutu u ostvarenju njegovih zadataka.

Članove stručnog savjeta imenuje Predsjednik Privrednog savjeta Vlade NRBiH, između stručnjaka duvanske industrije.

V

Institut ima poseban predračun prihoda i rashoda, koji ulaze u sastav predračuna prihoda i rashoda Privrednog savjeta Vlade NRBiH.

Direktor Instituta je naredbodavac za izvršenje predračuna prihoda i rashoda.

VI

Propise o organizaciji i radu Instituta donosi Predsjednik Privrednog savjeta Vlade NRBiH.

VII

Ovo rješenje stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu NRBiH.

Vlad. br. 750
Sarajevo, 17. IX 1952.

PREDSEDNIK VLADE NRBiH
Duro Pucar, s. r.

Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina
REPUBLIČKI SAVJET ZA NAUČNI RAD

Broj: 36/69.

Dne, 26. 3. 1969. godine.

SARAJEVO

Na osnovu člana 12. i 13. Zakona o naučnim djelatnostima (Službeni list SRBiH, broj 22/66) i Odluke Republičkog savjeta za naučni rad sa sjednice od 26. marta 1969. godine, donosim

RJEŠENJE

U registar naučnih organizacija koji se vodi kod ovog Savjeta upisuje se sa danom 26. marta 1969. godine Istraživačko-razvojni centar za hortikulturu Poljoprivrednog kombinata »Hercegovina« u Mostaru — sjedište Hodbina sa sljedećim registarskim podacima:

1. Naziv i sjedište: Istraživačko-razvojni centar za hortikulturu Poljoprivrednog kombinata »Hercegovina« u Mostaru, sjedište Hodbina
2. Oblast istraživanja: biotehničke nauke
3. Grana istraživanja: poljoprivreda
4. Obilježje specijalizacije: hortikultura
5. Osnivač: Poljoprivredni kombinat »Hercegovina« Mostar
6. Rukovodilac ustanove: inž. agronomije Smiljka Vukašinović, asistent.
Upis će se objaviti u »Informativnom biltenu« Savjeta.

Obrazloženje

Poljoprivredni kombinat »Hercegovina« u Mostaru je pod brojem 05/4-447 od 30/12. 1968. godine dostavio potrebnu dokumentaciju u svrhu upisa Istraživačko-razvojnog centra za hortikulturu ovog Kombinata u Registru naučnih ustanova koji se vodi kod ovog Savjeta.

Na predlog stručnog odbora koji je razmotrio dostavljeni materijal, Savjet je donio odluku da se Istraživačko-razvojni centar za hortikulturu PK »Hercegovina« u Mostaru — sjedište Hodbina upiše u Registru naučnih ustanova predviđen Zakonom o naučnim djelatnostima.

DOSTAVLJENO:

1. Istraž. centar za hortikul.
PK »Hercegovina« Mostar
2. INDOK službi Savjeta
3. Arhivi

PREDSEDNIK
Dr. Sida Marjanović, s. r.

Na osnovu člana 128. Ustava SR BiH, organizacije udruženog rada, samoupravne interesne zajednice, ostale samoupravne zajednice i institucije, društveno-političke zajednice, društveno-političke organizacije i visokoškolske institucije sa regiona Hercegovine, zaključili su

D RU Š T V E N I D O G O V O R

o načinu obezbjeđivanja naučno-istraživačkog i nastavnog kadra za potrebe privrede, društvenih djelatnosti i visokoškolskih institucija

I — OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Društveni dogovor o načinu obezbjeđivanja naučno-istraživačkog i nastavnog kadra za potrebe privrede, društvenih djelatnosti i visokoškolskih institucija (u daljem tekstu: Dogovor) predstavlja izraz zajedničke volje i potreba organizacija udruženog rada, samoupravnih interesnih zajednica, drugih samoupravnih organizacija i institucija, društveno-političkih zajednica, društveno-političkih organizacija i visokoškolskih institucija sa regiona Hercegovine o obezbjeđivanju kadra, kao i uslova za školovanje i usavršavanje naučno-istraživačkog i nastavnog kadra za potrebe privrede, društvenih djelatnosti i visokoškolskih institucija.

Član 2.

Ovim dogovorom se regulišu osnovni ciljevi, prava i dužnosti, postupak zaključivanja dogovora, pristupanje dogovoru, sprovođenje dogovora, rješavanje sporova i prestanak važenja.

Član 3.

Potpisnici su saglasni da se Dogovor objavi u »Službenom listu SR BiH«.

II — OSNOVNI CILJEVI

Član 4.

Osnovni ciljevi Dogovora su:

- plansko osposobljavanje razvojnih službi, obezbjeđivanje i usmjeravanje naučno-istraživačkog i nastavnog kadra za potrebe intenzivnijeg razvoja privrede, te naučne i obrazovne djelatnosti;
- međusobno korištenje naučnih saznanja, sredstava i kadrova.

III — PRAVA I DUŽNOSTI POTPISNIKA DOGOVORA

Član 5.

Potpisnici Dogovora saglasni su da će svojom djelatnosti, međusobnom saradnjom s ostalim potpisnicima, društveno-političkom aktivnosti, materijalnim sredstvima i drugim stimulativnim načinom, normativnom regulativom podsticati obezbjeđivanje već osposobljenih i omogućiti sticanje naučne spreme novim kadrovima (specijalista, magistar, doktor).

Potpisnici Dogovora su saglasni da međusobno sarađuju u pogledu zajedničkog učešća u troškovima osposobljavanja i rješavanja i drugih pitanja za ove kadrove.

Član 6.

Potpisnici Dogovora, a naročito organizacije udruženog rada u privredi, obavezuju se da, u cilju intenzivnijeg razvoja osnovne djelatnosti, u svoje samoupravne akte unesu sljedeće:

1) osnivanje i unapređivanje razvojnih službi radi unapređenja i razvoja djelatnosti, uz mogućnost osnivanja i zajedničkih razvojnih službi (centara, instituta i sl.);

2) utvrđivanje radnih mjesta za koja je potreban odgovarajući stepen naučne spreme (specijalista, magistar i doktor nauka);

3) utvrđivanje uslova za sticanje stepena naučne spreme (specijalista, magistar i doktor nauka), s tim da se njihov rad temelji prvenstveno na potrebama dotične organizacije udruženog rada, odnosno drugih potpisnika Dogovora;

4) obezbjeđivanje sredstava za potrebe kadrova kojima je omogućeno sticanje stepena naučne spreme, odnosno stimulativan način nagrađivanja kadra s naučnom spremom, u cilju popune radnih mjesta u smislu tačke 2. ovog člana;

5) rješavanje stambenih pitanja kadrova iz tačke 2. po posebnom postupku ili zajedničkim učešćem potpisnika Dogovora.

Član 7.

U cilju stvaranja naučnog podmlatka, potpisnici Dogovora su saglasni da na prijedlog odgovarajuće visokoškolske institucije prihvataju istaknute studente završne godine, radi omogućavanja njihovog daljeg stručno-naučnog usavršavanja.

Član 8.

Na principima udruživanja rada, potpisnici Dogovora se obavezuju da će odgovarajućim kadrovima omogućiti usklađen rad u razvojnim, naučno-istraživačkim i visokoobrazovnim institucijama.

IV — ZAKLJUČIVANJE I PRISTUPANJE DOGOVORU

Član 9.

Ovaj dogovor zaključuje se na sljedeći način:

— prijedlog dogovora izrađuje komisija od osam članova koju formira Skupština opštine Mostar, Međupostpinski vijeće Saveza sindikata u Mostaru i Osnovna privredna komora Mostar;

— prijedlog se dostavlja na usvajanje organizacijama udruženog rada, samoupravnim interesnim zajednicama, ostalim samoupravnim zajednicama i institucijama, društveno-političkim zajednicama, društveno-političkim organizacijama i visokoškolskim institucijama.

Potpisnici će, nakon usvajanja, ovlastiti lice za potpisivanje i izabrati predstavnika u organ za praćenje sprovođenja Dogovora.

Inicijativu za izmjene i dopune mogu dati potpisnici i organ određen za praćenje i sprovođenje Dogovora.

Izmjene i dopune Dogovora sprovode se po istom postupku, a izradu i utvrđivanje prijedloga izmjena i dopuna vrši organ određen za praćenje sprovođenja ovog dogovora.

Član 10.

I organizacije udruženog rada, samoupravne interesne zajednice, ostale samoupravne zajednice i institucije, društveno-političke zajednice i društveno-političke organizacije koje nisu obuhvaćene ovim dogovorom, a nalaze se na regionu Hercegovine, odnosno van tog područja, mogu pristupiti ovom dogovoru.

Pristupanje Dogovoru vrši se potpisivanjem ovlaštenog lica, o čemu se obavještavaju svi potpisnici.

V — SPROVOĐENJE DOGOVORA I RJEŠAVANJE SPOROVA

Član 11.

Ovaj dogovor stupa na snagu osmog dana nakon objavljivanja u »Službenom listu SR BiH«.

Član 12.

Sprovođenje Dogovora prati Savjet za praćenje sprovođenja Dogovora, koji je sastavljen od predstavnika svakog potpisnika.

Savjet radi po Poslovniku kojeg usvaja na sjednici.

Stručne i administrativne poslove za Savjet obavljaće odgovarajuća stručna služba Skupštine opštine Mostar.

Član 13.

Sporove koji nastaju u sprovođenju Dogovora rješava Savjet za praćenje sprovođenja odredaba ovog dogovora.

Član 14.

Potpisnici su saglasni da Savjet za praćenje sprovođenja Dogovora može izricati kaznene sankcije potpisnicima, ako se ne pridržavaju ovog dogovora:

1. pismena opomena;
2. opomena u sredstvima javnog informisanja;
3. prijedlog za pokretanje društveno-političke odgovornosti inokosnog poslovnog organa, ili predsjednika kolegijalnog poslovnog organa potpisnika Dogovora.

VI — PRESTANAK VAŽENJA DOGOVORA

Član 15.

Dogovor prestaje da važi ako se o tome saglase svi potpisnici. Potpisnici Dogovora utvrđuju dan prestanka njegovog važenja.

Član 16.

Svaki potpisnik Dogovora može otkazati svoje učešće u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu Dogovora. Otkaz se dostavlja svim potpisnicima.

Otkazni rok iznosi šest mjeseci, a računa se od dana kada je otkaz dostavljen učesnicima Dogovora.

Učešće u Dogovoru prestaje krajem godine u kojoj je otkaz postao punovažan.

Član 17.

Potpisnici Dogovora su dužni da usklade svoje samoupravne sporazume i druge samoupravne akte sa ovim dogovorom u roku od 90 dana od dana potpisivanja.

Član 18.

Ovaj dogovor su, nakon usvajanja, potpisali ovlašteni predstavnici potpisnika Dogovora dana 23. aprila 1976. godine.

P O T P I S N I C I

»Soko« — Metaloprerađivačka industrija Mostar,
»HERCEGOVINA« — Poljoprivredni kombinat Mostar,
»HERCEGOVINA« — Građevinsko preduzeće Mostar,
HIT — Preduzeće za unutrašnju i spoljnu trgovinu Mostar,
Pamučna industrija »Đuro Salaj« Mostar,
Elektroprivreda BiH Sarajevo — ZOOOUR na slivu Trebišnjice, Trebinje,

Elektroprivreda BiH Sarajevo — ZOOOUR Zajedničke djelatnosti i razvoj hidroelektrana na slivu Neretve, Mostar,

Elektroprivreda BiH Sarajevo — ZOOOUR »Elektrohercegovina«, Mostar
»ŠIPAD« Sarajevo — ZOOOUR Šumarstva, prerada drveta i uslužnih djelatnosti Mostar,

»ENERGOINVEST« Sarajevo — ZOOOUR Rudnici boksita Mostar,

»ENERGOINVEST« Sarajevo — Tvornica glinice Mostar,
Industrija alata Trebinje,

»BILEČANKA« — Tekstilni kombinat Bileća,
Regionalni medicinski centar »Dr Safet Mujić« Mostar,
Autotransportno i špeditersko preduzeće »Autoprevoz« Mostar,
Autoremont proizvodno-trgovinska radna organizacija »Hercegovina-auto« Mostar,

UNIS — Udružena metalna industrija Sarajevo — OUR Tvornica »IGMAN«, Konjic,

Zajednica za zapošljavanje Mostar,
Zajednica za usmjereno obrazovanje Mostar,
Zajednica zdravstvenog osiguranja Mostar,
Osnovna privredna komora Mostar,
Zavod za razvoj privrede Mostar,
Duvanski institut Mostar,
Skupštine opštine Bileća,
Skupština opštine Čapljina,
Skupština opštine Čitluk,
Skupština opštine Duvno,
Skupština opštine Gacko,
Skupština opštine Grude,
Skupština opštine Jablanica,
Skupština opštine Konjic,
Skupština opštine Lištica,
Skupština opštine Livno,
Skupština opštine Ljubinje,
Skupština opštine Ljubuški,
Skupština opštine Mostar,
Skupština opštine Nevesinje,
Skupština opštine Posušje,
Skupština opštine Prozor,
Skupština opštine Stolac,
Skupština opštine Trebinje,

Međuopštinsko vijeće Saveza sindikata za Hercegovinu, Mostar,
Mašinski fakultet Mostar

Ekonomski fakultet Sarajevo — Odjeljenje u Mostaru,

Pravni fakultet Sarajevo — Odjeljenje u Mostaru,

Pedagoška akademija u Mostaru,

Fabrika duvana Sarajevo.

SAMOUPRAVNI
SPORAZUM

Na osnovu člana 40. Ustava Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, člana 388. Zakona o udruženom radu i člana 8. Zakona o visokom školstvu, radnici organizacija udruženog rada potpisnica ovog sporazuma, polazeći od zajedničkog interesa i potrebe daljeg razvijanja socijalističkih samoupravnih odnosa, unapređenja obrazovnovaspitnog i naučnoistraživačkog rada, kao i ostvarivanja čvršće povezanosti i saradnje sa drugim organizacijama udruženog rada i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama, udružuju svoj rad i sredstva i o tome zaključuju

SAMOUPRAVNI SPORAZUM

o udruživanju organizacija udruženog rada u Univerzitet u Mostaru, kao samoupravnu zajednicu visokoškolskih i naučnoistraživačkih organizacija udruženog rada

I — MEĐUSOBNI ODNOSI POTPISNICA SPORAZUMA I UNIVERZITETA

Član 1.

Ekonomski fakultet u Mostaru, Mašinski fakultet u Mostaru, Pedagoška akademija u Mostaru, Pravni fakultet u Mostaru, Duvanski institut u Mostaru i Istraživačko-razvojni centar HEPOK-a u Mostaru (u daljem tekstu: potpisnici Sporazuma) udružuju se, na osnovu međusobne ravnopravnosti i uz uzajamnu saglasnost u Univerzitet u Mostaru, kao samoupravnu zajednicu visokoškolskih i naučnoistraživačkih organizacija udruženog rada.

Potpisnici Sporazuma se obavezuju da ovaj samoupravni sporazum i odluke zajedničkih organa Univerziteta, u kojima imaju svoje delegate, sprovode dosljedno i potpuno i da svoje međusobne odnose, u stvarima djelovanja Univerziteta, uređuju u skladu s odredbama ovog sporazuma.

U zastupanju i izražavanju zajedničkih interesa potpisnica Sporazuma, pred univerzitetskim organima, društveno-političkim, privrednim i drugim organizacijama, Univerzitet je dužan da se pridržava načela poštovanja zajedničkih dogovora potpisnica Sporazuma, odnosno odluka univerzitetskih organa, a u odnosima prema potpisnicima Sporazuma načela poštovanja njihove samoupravnosti, samostalnosti i ravnopravnosti.

Član 2.

U okviru Univerziteta potpisnici Sporazuma su saglasni da rješavaju sljedeća pitanja od zajedničkog interesa:

1. Ostvaruju koordinaciju u obrazovnovaspitnom i naučnoistraživačkom radu;
2. Razvijaju različite oblike saradnje i povezivanje Univerziteta i potpisnica Sporazuma sa organizacijama udruženog rada iz oblasti privrede i društvenih djelatnosti, kao i s ostalim organizacijama i zajednicama;
3. Ujednačavanje kriterija za izbor nastavnika i saradnika;
4. Usaglašavanje stavova i interesa u školovanju i usavršavanju određenih profila kadrova;
5. Usklađivanje i racionalizacija rada i razvoja u skladu s razvojnim programima i potrebama potpisnica Sporazuma i udruženog rada, podrazumijevajući osnivanje i organizovanje naučnih, naučnoistraživačkih i nastavnih organizacija, kao i drugih oblika naučnonastavne i naučnoistraživačke baze;
6. Preduzimanje mjera za racionalno korištenje kadrova, opreme i materijalnih sredstava za nastavu i naučnoistraživački rad i usaglašavanje zajedničkih potreba u investicijama;
7. Organizovanje i osnivanje zajedničkih univerzitetskih katedri, odnosno jedinica od značaja za ostvarivanje funkcije potpisnica Sporazuma (nastavne katedre za pojedine predmete i grupu istorodnih predmeta koji, prema programima, postoje na više fakulteta ili viših škola zajedničke finansijsko-materijalne, administrativne službe i slično);
8. utvrđivanje načina i obezbjeđenje finansiranja Univerziteta;
9. Utvrđivanje sistema praćenja i provjeravanja znanja i sposobnosti načina ocjenjivanja studenata, te ujednačavanje politike upisa na studije i opštih pravila studija;

10. Utvrđivanje postupka za sticanje doktorata nauka i dodjeljivanje počasnog doktorata;

11. Utvrđivanje postupka za sticanje doktorata nauka interdisciplinarnog, polidisciplinarnog i transdisciplinarnog karaktera, te u tu svrhu obrazuje stalne ili ad hoc komisije koje:

— primaju i razmatraju prijedloge za interdisciplinarne i polidisciplinarne doktorske teze,

— odlučuju o mentoru, koji mora biti nastavnik nekog od fakulteta ovog Univerziteta,

— odlučuju (u konsultaciji s mentorom) o disciplinama iz kojih moraju biti članovi komisije za odbranu disertacije, i

— odlučuju o nazivu doktorata nauka koji, nakon odbrane, Univerzitet dodjeljuje (na primjer, dr ekoloških nauka, ergonomije i slično);

12. Organizovanje i odlučivanje o poslovima opštenarodne odbrane i društvene samozaštite u skladu sa propisima i samoupravnim opštim aktima Univerziteta;

13. Organizovanje i koordinacija zajedničke brige o standardu svih radnih ljudi na Univerzitetu na osnovu solidarnosti;

14. Organizovanje poslova i staranje za obezbjeđenje životnog standarda studenata, boljih uslova njihovog života i rada;

15. Organizovanje izdavačkih djelatnosti i dokumentacije u svrhu unapređivanja nastavnog i naučnoistraživačkog rada;

16. Udruživanje sredstava u svrhu zajedničkog ulaganja u stambenu izgradnju za potrebe radnika potpisnica Sporazuma i radne zajednice Sekretarijata Univerziteta;

17. Razvijanje saradnje sa drugim univerzitetima, naučnim, naučnonastavnim i radnim organizacijama i zajednicama u zemlji i inostranstvu;

18. Podsticanje društvenog dogovaranja i samoupravnog sporazumijevanja i u skladu sa propisima učešće u njima;

19. Obavljanje i drugih poslova utvrđenih propisima i Statutom Univerziteta, kao i zajedničkih poslova koje Univerzitetu povjere potpisnice Sporazuma ili udruženi rad.

Član 3.

Organizacije udruženog rada (instituti) koje se udružuju u Univerzitet ostvaruju svoje zadatke i samoupravne odnose i u skladu sa samoupravnim sporazumima o udruživanju u one organizacije udruženog rada koje su osnovale institute, odnosno centre.

Član 4.

Univerzitet pokreće i usmjerava samoupravno sporazumijevanje i saradnju organizacija udruženih u Univerzitet, razmatra njihove prijedloge, stavove i mišljenja koji su od zajedničkog interesa i učestvuje u društvenom dogovaranju o pitanjima iz oblasti djelatnosti visokoškolskih ustanova.

U skladu sa prethodnim stavom, Univerzitet može predlagati propise i mjere nadležnim organima i saradivati u njihovoj izradi.

Član 5.

Univerzitet, pored zadataka iz člana 2. ovog sporazuma, utvrđuje politiku dalje izgradnje i razvoja Univerziteta u saradnji s organizacijama udruženog rada, samoupravnim interesnim zajednicama, Privrednom komorom, skupštinama opština i Skupštinom Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine.

Univerzitet može, na osnovu odluka nadležnih organa potpisnica Sporazuma, osnivati nove visokoškolske i naučnoistraživačke organizacije i druge univerzitetske jedinice, u skladu s utvrđenom politikom i potrebama udruženog rada i samoupravnih organizacija i programom razvoja visokog školstva u SRBiH.

II — PRAVNI POLOŽAJ UNIVERZITETA

Član 6.

Univerzitet u Mostaru (u daljem tekstu: Univerzitet) je samoupravna zajednica udruženih fakulteta, viših škola i naučnoistraživačkih organizacija udruženog rada.

Naziv Univerziteta glasi: Univerzitet u Mostaru.

Sjedište Univerziteta je u Mostaru.

Član 7.

Univerzitet ima svojstvo pravnog lica.

Univerzitet ima svoj grb, žig i pečat, čiji se oblik i sadržaj propisuju Statutom Univerziteta.

Član 8.

U pravnom prometu sa drugim Univerzitet nastupa samostalno i neposredno u svoje ime i za svoj račun, a za svoje obaveze prema trećim licima odgovara svim sredstvima kojima raspolaže.

Za obaveze Univerziteta, po osnovu udruženih sredstava, jamče solidarno organizacije udruženog rada, koje su udružile sredstva.

Univerzitet ima svoj žiro-račun, samostalno vodi poslovne knjige i sastavlja završni račun.

Član 9.

Rektor Univerziteta, kao inokosni poslovodni organ, zastupa, predstavlja i potpisuje Univerzitet, a u njegovoj odsutnosti prorektor, koji je njegov zamjenik.

Za zastupanje Univerziteta rektor može opunomočiti i drugo lice.

Finansijske dokumente zajedno s rektorom, odnosno prorektorom, potpisuje lice koje je ovlašteno i registrovano za potpisivanje tih dokumenata.

Skupština Univerziteta može za potpisivanje Univerziteta u pojedinim slučajevima ovlastiti i druga lica.

Član 10.

Potpisnici ovog sporazuma, pored svog imena (firme) upotrebljavaju i ime: Univerzitet u Mostaru.

III — STATUT I DRUGI OPŠTI AKTI UNIVERZITETA

Član 11.

Samoupravni sporazum o udruživanju u Univerzitet je osnovni samoupravni akt Univerziteta.

Na osnovu ovog sporazuma, u skladu s Ustavom i zakonom, Statutom univerziteta naročito se regulišu zajedničke odredbe;

— o organima i razvoju samoupravljanja;

— o organizaciji i izvođenju studija, nastavi i ispitima, režimu studija i diplomu;

— o organizaciji naučnoistraživačkog rada;

— o položaju, pravima i dužnostima studenata;

— o izboru, pravima i dužnostima nastavnika i saradnika;

— o postupku sticanja doktorata nauka;

— o djelovanju i organizaciji zajedničkih katedri i stručnih organa;

— o opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti;

— o samoupravnoj radničkoj kontroli;

— o obavještanju i informisanosti;

— o drugim pitanjima i poslovima od zajedničkog interesa za potpisnice Sporazuma i poslovanje Univerziteta, odnosno za udruženi rad i društvene djelatnosti u cjelini.

Član 12.

Statut Univerziteta donosi Skupština Univerziteta na osnovu usaglašenih stavova potpisnica Sporazuma i predstavnika društvene zajednice.

Statut Univerziteta, prije nego što ga Skupština SRBiH usvoji, iznosi se pred organe upravljanja potpisnica Sporazuma.

Prije konačnog usvajanja Statut Univerziteta se dostavlja na razmatranje Skupštini SRBiH.

Član 13.

Statut i drugi samoupravni opšti akti Univerziteta i potpisnica Sporazuma ne mogu biti u suprotnosti s ovim sporazumom.

IV — SAMOUPRAVLJANJE I ORGANIZACIJA UNIVERZITETA

Član 14.

Radi obavljanja poslova i zadataka Univerziteta predviđenih zakonom i ovim sporazumom, obrazuju se organi samoupravljanja Univerziteta kojima se povjeravaju funkcije samoupravljanja.

1. Skupština Univerziteta

Član 15.

Organ samoupravljanja Univerziteta je Skupština.

Član 16.

Skupštinu Univerziteta sačinjavaju delegati koje delegiraju potpisnici Sporazuma, radna zajednica Sekretarijata Univerziteta i članovi koje, kao predstavnike društvene zajednice, delegiraju Skupština SRBiH i druge društveno-političke zajednice i organizacije udruženog rada, prema odredbama ovog sporazuma i Statuta Univerziteta.

Član 17.

U Skupštinu Univerziteta svaka potpisnica Sporazuma delegira po pet delegata. Od pet delegata visokoškolskih organizacija udruženog rada dva delegata su iz reda studenata.

Skupština SRBiH delegira, kao svoje predstavnike dva delegata.

Skupštine opština s područja Hercegovine, kao i opštine Duvno i Livno, delegiraju po jednog delegata.

Osnovna privredna komora Mostar iz organizacija udruženog rada delegira 9 delegata.

Studentski dom Mostar delegira jednog delegata.

Zajednica usmjerenog obrazovanja Mostar delegira jednog delegata.

Radnici koji su udružili svoj rad s Univerzitetom delegiraju dva delegata.

Član 18.

Delegati, odnosno članovi Skupštine Univerziteta delegiraju se na vrijeme od dvije godine.

Niko ne može biti delegiran u Skupštinu više od dva puta uzastopno.

U Skupštinu ne mogu biti delegirani rektor, prorektori i sekretar Univerziteta.

Član 19.

Delegati potpisnica Sporazuma u Skupštini rade prema smjernicama radnih ljudi i organa upravljanja koji su ih delegirali i njima odgovaraju za svoj rad.

Član 20.

Delegatu, odnosno članu Skupštine Univerziteta, prestaje mandat i prije isteka vremena na koje je delegiran, u slučajevima smrti, ostavke, gubitka

biračkog prava, pravosnažne sudske odluke kojom je osuđen na kaznu zatvora dužu od tri mjeseca, prestanka radnog odnosa u organizaciji koja ga je delegirala, odnosno prestanka svojstva studenta.

Delegat, odnosno član Skupštine, može prije isteka mandata biti opozvan od strane organizacije, odnosno organa koji su ga delegirali.

Član 21.

Način delegiranja delegata u Skupštinu Univerziteta, njihov opoziv i njihova odgovornost za rad bliže se utvrđuju statutom potpisnica sporazuma, odnosno samoupravnim opštim aktom organa ili organizacije koja ih je delegirala.

Član 22.

Skupština Univerziteta:

- donosi Statut i druge opšte akte Univerziteta,
- utvrđuje politiku razvoja Univerziteta,
- donosi plan i program razvoja Univerziteta,
- utvrđuje mjere za sprovođenje politike plana i programa rada i razvoja,

— odlučuje o osnivanju zajedničkih univerzitetskih katedri i univerzitetskih jedinica,

— razmatra organizaciju i usklađenost interdisciplinarnih istraživanja, potrebe, uslove i mogućnosti podizanja nastavnonaučnog podmlatka i u okviru prava i dužnosti Univerziteta odlučuje o ovim pitanjima,

— razmatra politiku upisa na studije i opšta pravila studija i preduzima mjere za ujednačavanje uslova za upis i studiranje,

— razmatra uslove života i rada studenata i preduzima mjere za poboljšanje tih uslova,

— razmatra potrebe, uslove i mogućnosti saradnje Univerziteta s drugim naučnonastavnim i srodnim organizacijama u zemlji i inostranstvu i, u okviru svojih prava i dužnosti, odlučuje o uspostavljanju te saradnje,

— bira, imenuje i razrješava rektora i prorektore,

— bira predsjednika Skupštine i zamjenika predsjednika,

— donosi Poslovnik o svom radu, i

— vrši i druge poslove utvrđene članom 2. ovog sporazuma, Statutom i drugim samoupravnim aktima, u skladu s Ustavom i zakonom.

Predstavnici društvene zajednice učestvuju:

— u odlučivanju o planovima i programima rada i razvoja Univerziteta,

— u donošenju godišnjih i dugoročnih planova i programa,

— u praćenju izvršavanja planova i programa rada i razvoja,

— u donošenju Statuta,

— u ujednačavanju kriterija za izbor nastavnika i saradnika,

— u utvrđivanju sistema praćenja i provjeravanja znanja i sposobnosti i načina ocjenjivanja studenata, kao i ujednačavanju politike upisa na studije i opštih pravila studija,

— u imenovanju i razrješavanju rektora Univerziteta.

Član 23.

Poslove iz svog djelokruga Skupština obavlja na sjednicama.

Sjednice saziva i njihovim radom rukovodi predsjednik Skupštine, a u pripremama mu pomažu rektor i sekretar Univerziteta.

Sjednice Skupštine su javne, a donesene odluke se objavljuju u glasilu Univerziteta.

Član 24.

Skupština može punovažno odlučivati kad sjednici prisustvuje većina delegata, odnosno većina članova predstavnika društvene zajednice.

Bliže odredbe o radu Skupštine Univerziteta regulisaće se Poslovnikom.

2. Izvršni odbor

Član 25.

Izvršni odbor Skupštine vrši naročito sljedeće poslove:
Članove Izvršnog odbora bira Skupština iz reda svojih članova na period od dvije godine.
Potpisnici Sporazuma imaju po jednog člana u Izvršnom odboru.
Predstavnici studenata imaju u Izvršnom odboru dva člana.
Osnovna privredna komora Mostar ima jednog člana u Izvršnom odboru.
Skupština opštine Mostar ima jednog člana u Izvršnom odboru.
Radnici koji su udružili svoj rad s Univerzitetom imaju jednog člana u Izvršnom odboru.
Niko ne može više od dva puta uzastopno biti biran za člana Izvršnog odbora.
Predsjednik Skupštine i zamjenik predsjednika ne mogu biti članovi Izvršnog odbora.

Član 26.

Izvršni odbor, iz reda svojih članova, bira predsjednika i zamjenika predsjednika.
Mandat predsjednika Izvršnog odbora i zamjenika predsjednika traje dvije godine.

Član 27.

Izvršni odbor Skupštine vrši naročito sljedeće poslove:
— stara se o izvršenju planova i programa rada i razvoja Univerziteta, a posebno finansijskog plana;
— priprema prijedloge Statuta i drugih samoupravnih opštih akata Univerziteta, planova i programa rada i razvoja, završnog računa i drugih materijala koje donosi, odnosno o kojima raspravlja Skupština Univerziteta;
— vrši nadzor nad korištenjem sredstava Univerziteta;
— stara se o pravilnom vršenju stručnih, finansijskih i administrativnih poslova za potrebe Univerziteta i njegove Skupštine;
— priprema izvještaje o stanju i potrebama u oblasti nastavnog i naučnoistraživačkog rada za sjednice Skupštine Univerziteta;
— usklađuje rad komisija i drugih radnih tijela Skupštine;
— obavlja i koordinira poslove iz oblasti opštenarodne odbrane i samozastite, u skladu sa propisima i samoupravnim opštima aktima Univerziteta;
— bira predsjednika i njegovog zamjenika iz reda svojih članova;
— utvrđuje visinu naknade rektoru, prorektorima i drugim licima koja obavljaju određene funkcije iz djelokruga Univerziteta;
— donosi Poslovnik o svom radu;
— vrši i druge poslove određene ovim Sporazumom i Statutom.

Član 28.

Članovi Izvršnog odbora za svoj rad odgovaraju Skupštini Univerziteta.

3. Rektor i prorektor

Član 29.

Rektor Univerziteta, kao inokosni poslovodni organ, ima naročito sljedeća prava i dužnosti:
— zastupa, predstavlja i potpisuje Univerzitet,
— vodi poslovanje, organizuje i koordinira proces rada Univerziteta,
— stara se i odgovoran je za primjenu zakona i samoupravnih opštih akata Univerziteta,
— izvršava odluke Skupštine i Izvršnog odbora Skupštine Univerziteta,
— vrši i druge poslove u skladu sa propisima, ovim sporazumom i samoupravnim opštima aktima Univerziteta.

Član 30.

Rektor je samostalan u svom radu, a odgovoran je za svoj rad Skupštini Univerziteta.

Rektor je odgovoran i društvenoj zajednici za zakonitost rada i za izvršavanje zakonom propisanih obaveza Univerziteta.

Član 31.

Rektora bira i razrješava Skupština Univerziteta.
Rektor se bira na vrijeme od dvije godine i nakon isteka mandata može biti ponovno izabran, ali najviše dva puta uzastopno.

Član 32.

Skupština bira jednog ili više prorektora Univerziteta.
Jedan od prorektora bira se iz redova studenata.
Broj prorektora utvrđuje se Statutom Univerziteta.

Član 33.

Za rektora se bira lice iz reda profesora Univerziteta a kandidat za prorektora može biti iz reda nastavnika ili lice s naučnim zvanjem.
Blže odredbe o uslovima i načinu izbora i razrješavanju rektora i prorektora utvrđuju se Statutom Univerziteta.

4. Univerzitetsko naučno-nastavno vijeće

Član 34.

Univerzitetsko naučno-nastavno vijeće je naučno-stručni organ Univerziteta.

Naučno-nastavno vijeće sačinjavaju:

- rektor i prorektor,
 - po jedan delegat svake, u Univerzitet udružene naučne ili naučno-nastavne organizacije udruženog rada, kao i svakog pojedinog interfakultetskog univerzitetskog studija, iz reda lica koja su izabrana u jedno od naučnih ili naučno-nastavnih zvanja,
 - šefovi zajedničkih katedri pri Univerzitetu,
 - predstavnici studenata.
- Predstavnici studenata biraju dva člana u naučno-nastavno vijeće.
Predstavnik studenata u vijeće bira Skupština Univerziteta na prijedlog većine studenata koji su članovi Skupštine Univerziteta.
Predstavnici studenata u Vijeću biraju se na vrijeme od dvije školske godine.

Mandat članu Vijeća iz reda studenata prestaje i prije isteka vremena na koje je izabran ako je izgubio status studenta.

Član 35.

Organizacija, zadaci i način rada Vijeća utvrđuju se Statutom Univerziteta.

5. Zajedničke naučno-nastavne katedre

Član 36.

Radi racionalnijeg izvođenja nastave i ujednačavanja nastavnih planova i kriterijuma prilikom polaganja ispita, na Univerzitetu se obrazuju zajedničke katedre za zajedničke predmete iz nastavnih planova i programa svih fakulteta, visokih i viših škola.

Nastava predmeta na zajedničkim katedrama se izvodi po utvrđenim nastavnim planovima na odgovarajućim školama i fakultetima.

V — SAMOUPRAVNA RADNIČKA KONTROLA

Član 37.

Radi ostvarivanja i zaštite svojih samoupravnih prava, radnici i studenti potpisnica Sporazuma imaju pravo i dužnost da, saglasno propisima,

ostvaruju samoupravnu radničku kontrolu, neposredno, preko Skupštine Univerziteta i preko posebnog organa, Odbora samoupravne radničke kontrole (u daljem tekstu: Odbor).

Član 38.

Odbor ima sedam članova, koje neposredno biraju radnici i studenti potpisnica sporazuma.

Radnici i studenti potpisnica Sporazuma biraju članove Odbora na osnovu zajednički utvrđene kandidatske liste prema odgovarajućim odredbama svojih samoupravnih opštih akata.

Mandat članova Odbora traje dvije godine.

Niko ne može više od dva puta uzastopno biti biran za člana Odbora.

Član 39.

Odbor, na svojoj prvoj sjednici, bira iz reda svojih članova predsjednika i zamjenika predsjednika. Odbor odlučuje na sjednicama i ako to u nekim slučajevima nije drugačije određeno donosi odluke većinom glasova svojih članova.

Bliže odredbe o radu i zadacima Odbora utvrđuju se Statutom Univerziteta.

VI — RADNA ZAJEDNICA UNIVERZITETA

Član 40.

Za obavljanje administrativno-stručnih, pomoćnih i njima sličnih poslova od zajedničkog interesa za potpisnice Sporazuma udružene u Univerzitet, osniva se Radna zajednica Univerziteta (u daljem tekstu: Radna zajednica).

Kao poslovi iz prethodnog stava smatraju se naročito: plansko-analitički poslovi, personalni poslovi, poslovi knjigovodstva i evidencije, pripremanje i obrada materijala pravno-stručne prirode, administrativni poslovi, opšti poslovi, pomoćni poslovi, te drugi poslovi koji po svojoj prirodi, saglasno zakonu, spadaju u ovu vrstu poslova.

Pored poslova iz prethodnog stava Radna zajednica Univerziteta obavljaće i finansijsko-računovodstvene, poslove studentske službe, biblioteke i čitaonice zajedničkih za sve potpisnice Sporazuma.

Na radnu zajednicu ne mogu se prenositi poslovi o kojima odlučuju organi upravljanja potpisnica Sporazuma.

Član 41.

Radnom zajednicom rukovodi sekretar Univerziteta.

Sekretar Univerziteta za svoj rad odgovara Skupštini i rektoru Univerziteta, a za izvršenje određenih poslova, utvrđenih zakonom i Statutom Univerziteta, i Radnoj zajednici.

Član 42.

U pravnom prometu s trećim licima društvenim sredstvima kojima raspolaže Radna zajednica vrši sva prava, obaveze i odgovornosti u vezi sa svojim poslovanjem.

Radna zajednica ima pečat, žiro-račun, vodi poslovne knjige i sastavlja završni račun.

U pravnom prometu Radnu zajednicu zastupa sekretar Univerziteta u skladu s propisima i odredbama ovog sporazuma, kao i Statuta Univerziteta.

Član 43.

Radna zajednica odgovara za obaveze iz poslova koje je ona zaključila svim svojim sredstvima.

Sredstva za rad Radne zajednice utvrđuju se u finansijskom planu Univerziteta u skladu sa Samoupravnim sporazumom iz člana 44. ovog sporazuma.

Član 44.

Međusobni odnosi, u pogledu uslova slobodne razmjene rada i ostvarivanja dohotka, kao i drugi međusobni odnosi u ostvarivanju zajedničkih zadataka i interesa radnika Radne zajednice i radnika potpisnica Sporazuma, uređuju se u skladu sa zakonom i Samoupravnim sporazumom o međusobnim pravima, obavezama i odgovornostima.

Član 45.

Radnici Radne zajednice donose Samoupravni sporazum o udruživanju rada radnika u Radnu zajednicu, Statut radne zajednice, opšte akte o međusobnim odnosima u radu i druge samoupravne opšte akte u skladu sa zakonom, ovim sporazumom i Samoupravnim sporazumom iz prethodnog člana.

VII — DRUŠTVENA SAMOZAŠTITA I OPŠTENARODNA ODBRANA

Član 46.

Obrana zemlje i društvena samozaštita su pravo i dužnost svih radnika i studenata, njihovih organizacija udruženog rada i društveno-političkih organizacija i organa Univerziteta.

Društvena samozaštita, kao osnova bezbjednosti, predstavlja sistem mjera i aktivnosti putem kojih se radnici, studenti, Skupština i organi Univerziteta i društveno-političke organizacije Univerziteta, u okviru samoupravnih i drugih prava i obaveza, bore protiv svih pojava i djelatnosti koje ugrožavaju ustavni poredak, zakonitost, odbrambenu sposobnost, društveno uređenje, samoupravna i druga prava radnika, studenata i društvene zajednice.

Opštenarodna odbrana je sistem organizovanja, pripremanja i aktivnog učešća svih subjekata društva i angažovanja materijalnih izvora i snaga u odvratanju i sprečavanju agresije u oružanom otporu u ratu i drugim oblicima opštenarodnog otpora i za ispunjenje drugih zadataka za obezbjeđenje i odbranu slobode, nezavisnosti, suvereniteta, teritorijalnog integriteta i socijalističkog samoupravnog uređenja SFRJ.

Član 47.

Pravo i dužnost odbrane zemlje, pojedinačno i u sastavu svojih osnovnih organizacija udruženog rada, radnici i studenti ostvaruju na osnovu propisa i smjernica nadležnih organa društveno-političkih zajednica, organa upravljanja i samoupravnih opštih akata potpisnica Sporazuma i Univerziteta.

Pripreme za rat, za zaštitu radnih ljudi i materijalnih dobara vrše radnici i studenti potpisnica Sporazuma pojedinačno i u sastavu svojih organizacija udruženog rada prema vlastitim odredbama planovima, saglasno samoupravnim opštim aktima.

O izvršenju ovih prava i dužnosti potpisnici Sporazuma sudjeluju zajednički, a u skladu s razvojnim i vojnim planovima društveno-političkih zajednica.

Prava i dužnosti radnika i studenata utvrđuju se Samoupravnim opštim aktima potpisnica Sporazuma.

VIII — JAVNOST RADA I INFORMISANOST

Član 48.

Potpisnici Sporazuma, njihovi radnici, studenti i društvena zajednica imaju pravo uvida u rad i poslovanje Univerziteta i njegovih organa, u materijalno i finansijsko stanje i izvršenje programa i imaju pravo uvida u odgovarajuću dokumentaciju.

Ostvarivanje načela javnosti ne može biti u suprotnosti s interesima bezbjednosti i odbrane zemlje.

IX — DRUŠTVENO-POLITIČKE ORGANIZACIJE

Član 49.

Društveno-političke organizacije Univerziteta djeluju u okviru svog programa, brinu se o društveno-političkom položaju radnika i studenata, obezbjeđuju društvenu djelatnost na najširim samoupravnim osnovama i imaju pravo sudjelovanja i inicijative u svim djelatnostima Univerziteta.

X — SREDSTVA ZA VRŠENJE DJELATNOSTI UNIVERZITETA

Član 50.

Sredstva potrebna za ostvarivanje djelatnosti Univerziteta obezbjeđuju se u skladu s propisima o finansiranju obrazovanja, odnosno naučnih djelatnosti.

Član 51.

Sredstva, potrebna za ostvarivanje zadataka Univerziteta, obezbjeđuju samoupravnim sporazumom potpisnici Sporazuma saglasno zajednički utvrđenim kriterijumima na osnovu usvojenih programa rada i finansijskog plana Univerziteta.

Sredstva za potrebe Univerziteta mogu se obezbjeđivati sporazumno i od strane organizacija udruženog rada, zajednica, komora, udruženja, opština i Republike.

Član 52.

Statutom Univerziteta i drugim opštim aktima propisane se bliže odredbe o korištenju društvenih sredstava kojima upravlja Univerzitet.

Član 53.

Univerzitet na osnovu svojih samoupravnih opštih akata, kojima se reguliše unutrašnja raspodjela sredstava, odnosno na osnovu odluka svojih samoupravnih organa, samostalno raspolaže sredstvima koja ostvari.

XI — PRISTUPANJE NOVIH ORGANIZACIJA I ISTUPANJE IZ UNIVERZITETA

Član 54.

Ovom sporazumu mogu pristupiti i druge organizacije udruženog rada. Smatra se da je druga organizacija pristupila ovom sporazumu, odnosno da se udružila u Univerzitet, kada Skupština Univerziteta prihvati odluku zajednice radnih ljudi te organizacije o pristupanju ovom sporazumu.

Član 55.

Svaka potpisnica ovog sporazuma ima pravo da istupi iz Univerziteta, pod uslovom da o svojoj odluci o istupanju obavijesti Skupštinu Univerziteta najmanje šest mjeseci prije istupanja.

Međusobna prava i obaveze između Univerziteta i organizacije udruženog rada koja iz njega istupa, sporazumno će se regulisati u skladu sa zakonom.

XII — PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 56.

Potpisnici ovog sporazuma su saglasni da Inicijativni odbor, odnosno njegov Sekretarijat, pripremi Nacrt statuta Univerziteta, organizuje izbor delegata i sazove prvu sjednicu Skupštine Univerziteta.

Član 57.

Ovaj sporazum, u ime potpisnica, potpisao je lica ovlaštena odlukom svojih organa upravljanja.

Član 58.

Izmjene i dopune ovog sporazuma vrše se na način i po postupku njegovog donošenja, saglasno važećim propisima.

Član 59.

Po jedan izvorni primjerak ovog sporazuma pripada svakoj njegovoj potpisnici.

Član 60.

Ovaj sporazum stupa na snagu danom potpisivanja, i objaviće se u „Službenom glasniku opštine Mostar“.

U Mostaru, 20. decembra 1976. godine

P O T P I S N I C I :

Ekonomski fakultet Mostar,
Mašinski fakultet Mostar,
Pedagoška akademija Mostar,
Pravni fakultet Mostar,
Duvanski institut Mostar,
Istraživačko-razvojni centar
HEPOK-a Mostar

ODLUKA O IMENU
UNIVERZITETA
U MOSTARU

Na osnovu člana 422. i 437. Zakona o udruženom radu («Službeni list SFRJ», broj 53/76) i u vezi s članom 130. Statuta Univerziteta u Mostaru, Skupština Univerziteta u Mostaru na sjednici 11. februara 1977. godine donijela je

ODLUKU

o davanju imena Univerzitetu u Mostaru

Član 1.

Univerzitet u Mostaru nosiće ime:

UNIVERZITET »DŽEMAL BIJEDIĆ« U MOSTARU

Član 2.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u »Službenom glasniku opštine Mostar«.

SKUPŠTINA UNIVERZITETA »DŽEMAL BIJEDIĆ«
U MOSTARU

Broj: 1/77.

Datum: 11. februar 1977. godine

PREDSJEDNIK
Skupštine Univerziteta
Mijo Jurišić

LEGENDA:
FOTO-PRILOGA

1. KAMENA PLOČA SA HUMCA
2. GRAFIKA BRANKA ŠOTRE
3. BRANA GRANČAREVO
4. U JEDNOJ OD HALA SOKOLA
5. PARTIZANSKI SPOMENIK U MOSTARU
6. IZ PREDSTAVE NARODNOG POZORIŠTA
SOFOKLE — ANTIGONA 1923—1960. GODINE
7. PRVA SREDNJA ŠKOLA U HERCEGOVINI
OTVORENA JE 1893. GODINE. ZGRADA GIMNAZIJE
»ALEKSA ŠANTIĆ« U MOSTARU
8. KONCERT SIMFONIJSKOG ORKESTRA
9. KARADŽOZBEGOVA BIBLIOTEKA 1570. GODINE
10. RADIMLJA
11. PROIZVODNJA UKRASNOG KAMENA
12. SA VJEŽBE STUDENATA MAŠINSKOG FAKULTETA
13. PRED FAKULTETSKOM ZGRADOM
14. ALUMINIJSKI KOMBINAT
15. TEKSTILNA INDUSTRIJA
16. UNIS - TERM — MOSTAR
17. HEPOK — IRC
18. OKO 100 GODINA PROIZVODNJE — FABRIKA DUVANA
19. STUDENTSKI DOM
20. VISOKORODNI »HERCEGOVAC«
21. HERCEGOVAČKO GROŽĐE

S A D R Ž A J

	Strana
Mostar i Hercegovina — — — — —	3
Izvod i dokumenta »Osnove Univerziteta u Mostaru« — — — — —	9
Karakteristike dosadašnjeg društveno-ekonomskog razvoja Hercegovine	13
Neke karakteristike društveno-ekonomskog razvoja Hercegovine do 1985. godine — — — — —	23
Članice Univerziteta — — — — —	25
Ekonomski fakultet — — — — —	26
Mašinski fakultet — — — — —	27
Pravni fakultet — — — — —	28
Pedagoška akademija — — — — —	29
Istraživačkorazvojni centar HEPOK-a (IRC) — — — — —	30
Duvanski institut — — — — —	32
Studentski standard — — — — —	33
Univerzitet kao faktor privrednog i opšteg razvoja — — — — —	35
Osnovni koncept i zadaci Univerziteta u Mostaru — — — — —	37
Izvod iz dokumentacije o osnivanju Univerziteta — — — — —	41
Zaključak o organizovanju pripremnih radnji za osnivanje Univerziteta u Mostaru — — — — —	43
Rješenje o obrazovanju Inicijativnog odbora za osnivanje Univerziteta u Mostaru — — — — —	44
Rad Inicijativnog odbora — — — — —	47
Prva sjednica — — — — —	47
Druga sjednica — — — — —	47
Izvod iz Zakona o pedagoškim akademijama — — — — —	48
Odluka o izdvajanju OOUR-a Odjeljenja u Mostaru iz sastava radne organizacije Mašinskog fakulteta Sarajevo u samostalnu radnu organizaciju — — — — —	49
Odluka o osnivanju Pravnog fakulteta u Mostaru — — — — —	51
Odluka o osnivanju Ekonomskog fakulteta u Mostaru — — — — —	53
Rješenje o Duvanskom institutu — — — — —	55
Rješenje o upisu u registar IRC-a — — — — —	57
Društveni dogovor o načinu obezbjeđivanja naučnoistraživačkog nastavnog kadra za potrebe privrede, društvenih djelatnosti i visokoškolskih institucija — — — — —	58
Samoupravni sporazum o udruživanju organizacija udruženog rada u Univerzitet u Mostaru kao samoupravnu zajednicu visokoškolskih i naučnoistraživačkih organizacija udruženog rada — — — — —	63
Legenda foto-priloga — — — — —	77

REDAKCIJSKI ODBOR

ALIJA BIJAVICA
DUŠAN ĆAPIN
SAFET ĆIŠIĆ
BRANKO DŽELETOVIĆ
MUHIBA JUGO
TIDŽA KARABEG
DRAGAN PEZELJ
BOBO SAMARDŽIĆ
OBRAD SAVIĆ
SALKO SELIMOTIĆ
VLAJKO SKIBA
RASIM TIRO
KREŠIMIR VIDOVIĆ

ZA ŠTAMPU PRIPREMILI

ALIJA BIJAVICA
BRANKO DŽELETOVIĆ
DRAGAN PEZELJ

LIKOVNA OPREMA

BOBO SAMARDŽIĆ, slikar
UREDNIK

ALIJA BIJAVICA

IZDAJE INFORMATIVNI CENTAR MOSTAR

AMBLEM UNIVERZITETA MIRZA HAMZIĆ

FOTOGRAFIJA

IZ FOTO DOKUMENTACIJE

ARHIVA HERCEGOVINE MOSTAR

MUZEJA HERCEGOVINE MOSTAR

NARODNOG POZORIŠTA MOSTAR

AUTORI FOTOGRAFIJE

SENAD DUGALIĆ

BLAGO ČALE

IFET KAPIDŽIĆ

ĆIRO KAJIĆ

R. TRNANIĆ

TIRAŽ 2.000

